

Diyanet-SenTV
GYS

FIKİH KONU ANLATIMI

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- ❖ AKİT (AKİD)
- ❖ KARZ
- ❖ HİBE
- ❖ MUDÂRABA
- ❖ ÂRİYET
- ❖ VEDÎA
- ❖ YEMİN
- ❖ KEFÂRET
- ❖ TÖVBE
- ❖ HABER-İ VÂHİD
- ❖ FİİLÎ SÜNNET
- ❖ SUBÛT-İ KAT'Î
- ❖ DELÂLET-İ KAT'Î
- ❖ SUBÛT-İ ZANNÎ
- ❖ DELÂLET-İ ZANNÎ
- ❖ DELİLLER
- ❖ MÜKELLEF
- ❖ MÜKELLEFİN FİİLLERİ
- ❖ RÜKÛN
- ❖ ŞART
- ❖ SAHÎH
- ❖ FÂSİT
- ❖ BÂTIL
- ❖ ZEKÂT
- ❖ BAĞIŞ
- ❖ MEST
- ❖ SEFERÎ
- ❖ HANEFÎ
- ❖ HAC
- ❖ ARAFÂT
- ❖ VAKFE
- ❖ İHRÂM
- ❖ ŞEYTAN TAŞLAMA
- ❖ TAVÂF
- ❖ UMRE
- ❖ MÎRÂS
- ❖ ORTAKLIK – ŞİRKET
- ❖ SERMÂYE
- ❖ KÂR ORANLARI
- ❖ İNÂN
- ❖ MÜZÂRAA
- ❖ MUDÂRABA
- ❖ MÜSÂKÂT

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- MUVÂFADA
- TAHRİMEN MEKRUH
- HABER-İ VÂHİD
- ZANNÎ DELİL
- HARAM
- İNKÂR
- KÜFÜR
- AKİD
- FESİH
- İÂDE
- MÜFTÜ
- KANÛNÎ TEMSİLCİ
- MECNÛN
- BÂLİĞ
- REŞİD
- ĞAYR-İ MÜMEYYİZ
- MÜMEYYİZ
- MUÂMELÂT
- HANEFÎLER
- MAHKEME
- ŞÂHİTLİK
- ZEKÂT
- BORÇ VERMEK
- FÂİZ
- ALIŞVERİŞ
- HANEFÎLER
- YEMÎN
- KEFÂRET
- ADAK (NEZR)
- ORUÇ
- KAZÂ
- NÂFİLE
- FARZ ORUÇ
- HANEFÎLER
- YEMÎN
- KEFÂRET
- ADAK (NEZR)
- ORUÇ
- KAZÂ
- NÂFİLE
- FARZ ORUÇ
- MEZHEP
- BESMELE

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- TERTÎP (SIRAYA UYMAK)
- MUVÂLÂT (ARA VERMEMEK)
- ABDEST
- FARZ
- ŞAFÎ
- HANBELÎ
- MÂLİKÎ
- HAC
- UMRE
- İHRÂM
- NİYET
- EDÂ
- İFRÂD
- TEMETTÜ'
- KİRÂN
- ŞAFÎ
- HANEFÎ
- NİKÂH
- ÎCÂB-KABÛL
- ORUÇ
- HAC
- HAC SURESİ
- ARAFÂT
- İFRÂD HACCI
- KAZÂ
- NİYET
- TEMETTÜ' HACCI
- İHRÂM
- KİRÂN HACCI
- CEZÂ KURBANI
- VEKÂLET
- CENÎN HAKKI
- MİRÂS HAKKI
- HİBE
- VAKIF
- HÜKÛM
- SİGORTA AKDİ
- FÂKİH
- RİSK SEBEBİ
- ĞARAR
- ŞANS FAKTÖRÜ SEBEBİ
- KUMAR
- HAKSIZ KAZANÇ
- ĞAYR-İ MÜSLİM
- NAMAZ
- VAKİT
- İBÂDET
- NÂFİLE NAMAZ
- FARZ NAMAZ
- MEKRÛH VAKİTLER
- ŞAFÎ
- ABDEST
- NİYET
- SIRAYA UYMAK
- BESMELE
- ARA VERMEDEN UZUVLARI YIKAMAK
- FARZ
- NAMAZ
- ZEKÂT
- ORUÇ
- HAC
- İBÂDET
- MEKKE DÖNEMİ
- FARZ
- ADAK (NEZR)
- KÜÇÜKBAŞ HAYVAN KESMEK

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- ADAK KURBANİ (NEZİR KURBANİ)
- SADAKA
- HOROZ KURBANİ
- NÂFİLE ORUÇ
- FARZ ORUÇLAR
- VACİP ORUÇLAR
- MENDÛB ORUÇLAR
- ŞEVVÂL ORUCU
- PAZARTESİ-PERŞEMBE ORUCU
- AY ORTASINDA TUTULAN ORUÇ
- ÂŞÛRÂ' ORUCU
- VİSÂL ORUCU
- ORGAN NAKLİ
- BAĞIŞÇI
- VÂRİSİN İZİNİ – RİZÂSİ
- NAMAZ
- ABDEST
- İMÂMA UYMAK
- MESBÛK
- LÂHİK
- MÜDRİK
- NAS
- KİYÂS
- FIKİH USÛLÜ
- İLLET
- ŞART
- DELİL
- EMÂRE
- ALÂMET
- NAS
- KİYÂS
- FIKİH USÛLÜ
- NAMAZ
- NAMAZIN ŞARTLARI
- ŞART
- MÂZERET
- NAMAZLARIN CEM'İ
- HAC
- UMRE
- SAHÎH
- NİYET
- İHRÂM
- HELAL OLAN BAZI DAVRANIŞLAR
- HAC VE UMRENİN RUKNÜ – ÂDÂBİ
- HARÂM
- İHRÂM YASAKLARI
- ŞÂRİ'
- HÜKMÜN VARLIĞI
- HÜKMÜN YOKLUĞU
- RAMAZAN AYININ GİRMESİ
- ORUÇ
- MALIN NİSÂB MİKTARI
- ZEKÂT
- SEBEP
- RÛKÛN
- ŞART
- SAHÎH
- MÂNİ'
- HANEFÎ FIKHI
- MÜÇTEHİD
- ÖZEL DELİL
- AZİMET
- İSTİHSÂN
- MASLAHÂT-I MÜRSELE
- İSTİSHÂB
- ÖRF

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- HÜKÜM
- DELİL
- HUKŪKÎ SORUMLUULUK
- CEZÂÎ SORUMLULUK
- SEDD-İ ZERÂİ'
- BERÂET-İ ASLİYYE
- İBÂHÂ-İ ASLİYYE
- RUHSÂT
- AHVÂL-İ ŞAHSİYYE
- NAMAZ
- SEHİV SECDESİ
- TAHİYYÂT
- SECDE
- RUKŪNUN TERKİ
- TAABBŪDÎ
- KURBÂN
- FİTRE
- SADAKA-İ CÂRİYE
- RAMAZÂN ORUCU
- ZEKÂT
- ZEKÂT
- ZEKÂT İLE İLGİLİ ÂYET
- CEMAATLE NAMAZ
- VÂCİBİN TERKİ
- SEHİV SECDESİ
- TEKRAR (İÂDE) VE EDÂ
- FARZIN TERKİ
- ALTI REKÂTA TAMAMLAMAK
- ADAK KURBANI (NEZİR KURBANI)
- ŞŪKŪR KURBANI
- AKÎKA KURBANI
- HEDY KURBANI
- UDHİYYE
- TEKLÎFÎ HÜKŪM
- HARÂM Lİ AYNİHÎ
- HARÂM Lİ ĞAYRİHÎ
- TENZÎHEN MEKRŪH
- TAHRÎMEN MEKRŪH
- HARÂM Lİ ZÂTİHÎ
- KURBAN BAYRAMI
- RAMAZAN BAYRAMI
- KADININ NİFÂS GÜNÜ
- HANEFÎ MEZHEBİ
- ORUÇ YASAKLARI
- NÂFİLE NAMAZLAR
- FARZ NAMAZLARI
- TERÂVİH
- TEHECCÜD
- KUŞLUK
- EVVÂBİN
- KŪSŪF
- KURBANLIKLARIN ÖZELLİKLERİ
- ÖRFÜN DELİL OLUŞU
- ÖRFLE TAYİN NAS İLE TAYİN GİBİDİR
- İŞLER MAKSATLARINA GÖREDİR
- ZARURETLER YASAKLARI MÜBAH KILAR
- ZARAR İMKÂN ÖLÇÜSÜNCE GİDERİLİR
- BERAAT-İ ZİMMET ASILDIR
- SELEM
- SARF

FIKİH & İSLAM HUKUKU - İSLAM İBADET ESASLARI BAZI DİZİN ÖRNEKLERİ

- HARAC
- İHTİKÂR
- NARH
- İÇTİHAT
- HAKİKAT
- MECAZ
- MÜŞTEREK
- MÜEVVEL
- MUTLAK
- MUKAYYED
- MÜCMEL
- MÜTEŞABİH
- MÜFESSER
- MÜŞKİL
- MALLARDA YILLANMA
- ZEKAT
- HASAD
- MİRAS
- KAZIYLA ELDE EDİLEN MADEN
- HANEFÎLER
- SEHİV SECDESİ
- İHRÂM
- HAREM
- CİNAYET (İHRAM YASAKLARI)
- KEFÂRET
- HAC
- UMRE
- MENÂSİK
- BEDENE
- Mİ'KÂT
- MÜZDELİFE
- SA'Y
- ŞEYTAN TAŞLAMA
- ZİYARET TAVAFI
- MİRAS
- VARİS VE VARİSÇİLER
- İDDET VE SÜRESİ
- BOŞANMA
- EVLİLİĞİN FESHİ
- EVLİLİĞİN ÖLÜMLE BİTMESİ
- BEY' Bİ'L-VEFÂ
- BEY' Bİ'L-İSTİĞLÂL
- BEY'U'L-İNE
- İARE
- İCÂRE
- BUTLÂN
- ORUÇ
- İMSAK
- İSTİHSÂN
- SEDD-İ ZERAI
- ÖRF
- İSTİSHÂB
- MESÂLİH-İ MÜRSELE
- NAMAZLARIN KAZASI
- ORUÇLARIN KAZASI
- ÖRF
- İSTİSHÂB
- MESÂLİH-İ MÜRSELE
- İCMÂ
- SEDD-İ ZERAI

İSLAM İBADET ESASLARI

- I. İBADET KAVRAMI (Dar ve Geniş olarak)
- **İbadet:** Allah'a içten gelerek ve gönüllü olarak yönelmek, boyun eğmek ve itaat etmektir. Yükümlünün Allah'a duyduğu saygı ve sevginin sonucunda O'nun rızasını kazanma davranışlarıdır.
- İbadet, **zikir olarak** Allah inancını **zihinde canlı** tutmaktır.
- **Fikren** Allah'ın yarattıkları hakkında düşünmektir.
- **Şükür** olarak da O'na minnettar olmaktır.

- Dinî kapsamlı yapılan davranışlara (**ibâdât-ı mersûme**) denir. Namaz, oruç, zekât, hac gibi.
- İbadet bireyi maddi ve manevi yönden motive eder.
- **Taabbüdi**, ibadeti Allah'ın emrine bağlılık ve saygı için yapmaktır.
- İbadetler Baskıyla ibadet olmaz.
- Gönüllülük esastır.
- İbadetlerde kolaylık sağlamak gerekir.
- İbadetlerde devamlılık esastır.

- **A. İbadetlerin Kategorileri**

- **1. Bedenî ibadetler**, namaz gibi. **Malî ibadetler**, zekât gibi. **Hem mal hem de bedenle** yapılan ibadetler, hac gibi.
- **2. Sorumluluğa göre ibadetler:**
- Aynî ibadetler: Mükellefin her biri tarafından bizzat yerine getirilmesi gereken ibadetlerdir. 5 vakit namaz gibi.
- Kifâî ibadetler: herkes aynı ayna yapacaktır. Bir kısmı yapınca diğerlerinden kalkan sorumluluk cenaze namaz gibi.

- **3. Vakte bağlı ibadetler:**
- Mukayyet ibadet ramazan orucu gibi.
- Vakitten bağımsız mutlak ibadet keffâretler gibi.
- **4. Miktara göre ibadetler:**
- Miktarı belli ibadet: beş vakit namazın vakti gibi.
- Miktarı belirsiz ibadet: İnfâk gibi.
- **5. İbadetlerde seçim hakkı:**
- Belirli olan ibadet 5 vakit namaz gibi.
- Seçimlik ibadet: Yemin keffâreti gibi.

- **B. Mükellef ve Şartları**
- İbadetle yükümlü olan kimseye “mükellef” denir.
- Mükellef, âkil ve bâliğ olmalıdır.
- Mükellefin davranışlarının hükümlerine (**ef’âl-i mükellefîn**) denir.
- Değer yargısına “hüküm” denilir.

- **C. Mükellefin Fiilleri (ef'âl-i mükellefîn)**
- **1. Farz:** Dinde kesin olarak emredilen davranışlardır. Terki cezayı gerektirir. İnkârıyla dinden çıkılır.
- **Farz-ı ayn:** Bireyin zorunlu olduğu farzlardır. Beş vakit namaz gibi.
- **Farz-ı kifâye:** Bir kısım Müslümanların yerine getirince diğerlerinden sorumluluğun düştüğü farzlar. Kur'ân-ı Kerim'i ezberlemek gibi.

- **2. Vacip:** Dinde dayanağı farz gibi kesin olmayan fiillerdir. Bayram namazı gibi.
- **3. Sünnet:** Hz. Peygamber'den nakledilen söz, fiil ve onaylardır. Fıkıh terimi olarak sünnet bağlayıcı olmadığı halde Hz Peygambere uyularak dinde tutulan yoldur. Sünnet bağlayıcılık açısından iki kısma ayrılır
- **Müekked Sünnet:** Güçlü sünnettir. Hz. Peygamber'in devamlı olarak yaptığı ve ara sıra terk ettiği fiillerdir. Sabah, öğle ve akşam namazlarının sünnetleri gibi. Terk eden kınanır.

- **Gayr-ı müekked sünnet:** Hz. Peygamber'in zaman zaman terk ettiği sünnetlerdir. İkinci ve yatsı namazlarının ilk sünnetleri gibi. Bunu yapan sevap kazanır, terk eden kınanmaz.
- **Sünnet-i hüdüâ:** Dinî vecibeleri tamamlayıcı fiillerdir. Cemaatle namaz kılmak gibi. Ezan ve kamet okumak.
- **Sünnet-i zevâid:** Hz. Peygamber'in insanî davranışlarıdır. Hz. Peygamber'in beyaz elbise giymesi gibi, yeme içme alışkanlıkları gibi. Bu fiillerde dinî yükümlülük yoktur.

- **4. Müstehab:** Hz. Peygamber'in zaman zaman işleyip terk ettiği işlere "müstehab" denir. Nâfile oruç gibi. Yapılmasında sevap vardır, terkinde kınama yoktur. Güzel ve sevimli davranış. sabah namazında isfar yapmak vs
- **5. Mubah:** Mükellefin serbest bırakıldığı fiillerdir. Bunda sevap veya günah yoktur. Helal ve caiz kavramları da kullanılır. Serinlemek amacı ile gusül , camide uzanıp yatmak.

- **6. Haram:** Dinde kesinlikle yapılmaması istenilen fiile “haram” denir. Yalan söylemek gibi. Haramı yapmayan sevap kazanır, yapan günahkâr olur. İnkâr eden dinden çıkar.
- **Haramın çeşitleri:**
- Doğrudan haram: (li aynihi) Zina gibi. İçki içmek vs
- Dolaylı haram: (li zatihi)Bayram gününde oruç tutmak gibi. Çalıntı elbise ile namaz kılmak

- **7. Mekruh:** Allah ve Resulü'nün hoş karşılamadığı fiillerdir.
- **Tahrîmen mekruh:** Harama yakın mekruh, başkasının müşteri olduğu mala pazarlık bitmeden talip olmak. Bunu işlemek cezayı gerektirir, inkâr eden dinden çıkmaz.
- **Tenzîhen mekruh:** Helale yakın mekruh demektir. Mescide soğan yiyerek gitmek gibi. Yakın akraba varken yabancıya zekat vermek. Bunu işleyen kınanmaz. Daha faziletli olan şekle aykırı davranmış olur.

- **D. Fıkhi Hükümlere İlişkin Kavramlar**
- **Sahih:** Şartları tam olarak taşıyan işlemlerdir. Gerekli unsurların eksiksiz yerine getirilmesidir. Usulünce hac yapmak sahih olur.
- **Fâsit veya Bâtıl:** Hanefiler ibadet alanında aynı olarak kullanmışlardır. Şartları hiç taşımayan işlemlerdir.
- Şartları eksik olarak taşıyan işlemlerdir. Yok hükmündedir. Tesettüre riayet edilmeden yapılan namaz.
- **Müfsit:** İbadeti bozan veya sakatlayan fiillerdir. Namaz kılariken konuşmak gibi.

- **Edâ:** Mükellefin gerekli şartları yerine getirmesine “edâ” denilir. Beş vakit namazı vaktinde kılmak gibi.
- **İade:** Mükellefin vakit içinde eksik edâ edip, sonra yine vakit içerisinde tam olarak yerine getirme denir. Vakıt içinde su bulamadığı için teyemmüm alıp yine vakıt içerisinde yeniden su ile abdest alıp namazı yeniden kılması.
- **Kazâ:** Mükellefin vakti çıktıktan sonra yerine getirmeye “kazâ” denir. Öğle namazının vakti çıktıktan sonra kılması gibi.

- **Azîmet:** işe kesin olarak yönelmek azmetmek. Baştan konulmuş herkes için aynı şekilde geçerli olan. Mükelleflerin hepsi için bütün durumlarda ilkten konan hükümlerdir. Namaz gibi.
- **Ruhsat:** İzin kolaylık hisse. Azimetin karşılığıdır. Allah'ın kulların ihtiyaçlarına göre koyduğu geçici hükümlerdir. Oruçlunun seferi olması gibi. Hastalık sebebiyle orucun kazaya bırakılması, açlık yüzünden ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kalan kimsenin domuz eti yemesi...

- **Rükün:** İbadetlerde rükünler farzlardır. Secde, namazın rüknüdür. Bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlı olan ve onun yapısının bir parçasını teşkil eden unsur demektir. Kıyam namazın rüknüdür. Rükünün yokluğu ibadeti de yok hükmüne sokar
- **Şart:** Bir şeyin varlığı kendi varlığına bağlı olmamakla birlikte onun yapısından bir parça teşkil etmeyen öğelerden her birine denir. Abdest namazın şartlarındandır. Namazın geçerliliği abdeste bağlıdır gibi. Nisabın üzerinden bir yıl geçmesi gibi Şartın rükundan farkı ibadetin yapısından bir parça olmaması ve tek başına varlığının da ibadeti gerekli hale getirmemesidir.

- **Sebep:** Varlığı hükmün varlığına alamet olan yokluğunda ise hükmün söz konusu olmadığına işaret eden durumdur. Vakit namazın, ramazan ayı da orucun sebebidir gibi.
- **Mâni:** Varlığı sebebin gerçekleşmemesi sonucunu doğuran durumdur. Kan hısımlığı evlenmeye manidir gibi.

• II. TEMİZLİK

- Temizlik fıkihta “tahâret” adıyla yer alır. Necâset, maddi pislik ve kirlilik demektir. İbadet temizliğine engel olan maddeler **pis (necis)**, olmayanlar ise **temiz (tâhir)** denir.
- **Fıkhen necis sayılan maddeler**: Akan kan, domuz eti, sarhoş edici içkiler gibi. Görülen necâset (**necâset-i mer’iyye**), gözle görülebilen necâsettir.

- Görülmeyen necâset (**necâset-i gayr-i mer'iyye**) gözle görülmeyen necâsettir.
- Hanefîlere göre tavuğun dışkısı ağır pislik, sığırın dışkısı hafif pisliktir. Katı, 3.5 gramı (1 dirhem), sıvı ise el ayasını (avuç içi) aşan miktarı namazın sıhhatine engel olur.
- **Hades**, cünüplük ve abdestsizlik sebebiyle insanda meydana gelen kirliliktir. Hadesi ekber ve hadesi asgar şeklinde ikiye ayrılır.

- **Büyük hades:** Büyük temizlik (**tahâret-i kübrâ**) gusül alınarak giderilebilen cünüplük (**cenâbet**), hayız ve nifas gibi.
- **Küçük hades:** (**hades-i asğar**): Küçük temizlik (tahâret-i suğrâ) abdestle giderilen kirliliktir.
- **Habes:** Maddî varlığı ile temiz olmayan, hakiki manada necis olan herhangi bir şeydir. İdrar bulaşan elbise böyledir.

- **A. Sular**
- **1. Suların Kategorileri:**
- **Temiz ve temizleyici sular(mekruh olamyan):** Rengi, kokusu ve tadı bozulmamış, içine pis bir madde karışmamış sulardır.
- **Temiz ve temizleyici ama mekruh sular:** Tavuk ve ördeğin, kedi gibi eti yenmeyen ve evde bulunması câiz olan evcil hayvanların (köpek böyle değildir), çaylak, doğan gibi yırtıcı kuşların artığı olan sularıdır.

- **Temiz fakat temizleyici olmayan sular:**
- **(Mâ-i müsta'mel)** Abdest, gusül gibi temizlikte kullanılmış sulardır.
- **Temiz ve temizleyici olmayan sular:** İçine pislik düştüğü kesin olarak bilinen sulardır. Ancak normal şartlarda büyük su vasfını taşıyanlar dinen temiz kabul edilenlerdir.
- **Temizliğinde şüphe bulunan sular:** Eşek ve katırın artığı sular gibi.

- **2. Suların Tanımları:** Maddi temizlik bedeni, elbiseyi ve namaz kılınacak yeri necâsetten temizlemektir. Su ile yıkama gibi temizlik yapılmalıdır. Temizlik için en doğal yol sudur.
- **Mutlak su:** Doğal Özelliğini değiştirmeyen sudur. Akıcı ve ince tabiata sahiptir. Kar, yağmur gibi.
- **Mukayyet su:** Tabii oluşumla meydana gelip özel bir isimle anılan sulardır. Maden suyu gibi. Mukayyet sular, normal su bulunmadığı zaman kullanılabilirler.

- **B. Temizlenme**
- **1. İstibrâ ve İstincâ:** İstibrâ, tuvaletten sonra idrar yolunda kalabilecek damla ve sızıntıların tamamen kesilmesi için bir süre beklemektir. Sonrasında çıkan idrar yaşlığını temizlemedir.
- İstincâ, tuvaletten sonra pisliklerden temizlenme işlemidir.

- Abdesti olmayan, abdest aldığında küçük hadesten temizlenir.
- Cünüp olanlar ve hayız - loğusalık hali sona eren kadınlar gusül olarak büyük hadesten arınır.
- Eğer imkan yoksa alternatif olarak teyemmüm ile sembolik temizlik yapılır.

- **2. Abdest:** Belirli uzuvları su ile yıkamak ve bazı uzuvları da ıslak el ile mesh etmektir. **Abdestin Farzları:**
- Yüzü yıkamak.
- Kolları dirseklerle birlikte yıkamak.
- Başı mesh etmek.
- Ayakları topuklarla birlikte yıkamak.

- **Abdestin Sünnetleri:**
- Niyet etmek.
- Bismele ile başlamak.
- Önce elleri bileklerle birlikte üç defa yıkamak. Ağız ve burnu su ile temizlemek.
- Başın tamamını mesh etmek.
- Boynu mesh etmek.
- Abdest de sıraya uymak. Abdeste sağdan başlamak.
- Uzuvarı üçer defa yıkamak.
- Uzuvarı suyla ovmak.
- Abdest alırken ara vermemek.

- **Abdestin Çeşitleri:**

- Namaz, tilavet secdesi için farzdır.

- Kâbe'yi tavaf için vaciptir.

- Ezan okumak için menduptur.

- **Abdesti Bozan Durumlar:** İdrar, dışkı, meni, mezi, kan gibi bir necâsetin çıkması ve yellenmek. Ağızdan çıkan akıcı kan, tükürükten fazla veya ona eşit ise abdesti bozar. Vücuttan çıkan kan çıktığı yerin çevresine dağılmadığı sürece abdesti bozamaz.

- Ağız dolusu kusmak abdesti bozar.
- Bayılma, delirme, sarhoş olma, uyuma abdesti bozar.
- Namazda yakındaki şahısların duyabileceği şekilde gülmek.
- Cinsî münasebet. Mazeret halinin sona ermesi
- Teyemmüm eden kimse suyu bulması.
- Mestlinin mesh süresinin dolması.

- **Özürlünün Abdesti:** Özürlü, sürekli burnu kanayan, idrarını tutamayan,
- sürekli kusan gibi abdesti bozan bedenî rahatsızlardır.
- Bu rahatsızlıklara özür (mazeret) denir.
- **Özürlü olanlar her vakit için abdest alır.** Normal kimseler gibi abdestleri de bozulur.

- **3. Mesh:** Abdestte elin ıslaklığıyla bir uzvu veya mest ve sargı üzerinde; teyemmümde de toprakla sembolik temizliktir.
- **Mestler Üzerine Mesh etmek:** Mesh, yolcu olmayan (mukîm) için 1 gün 1 gece (24 saat), yolcular için 3 gün 3 gecedir.
- **Sargı Üzerine Mesh etmek:** Sargının çoğunluğunu bir defa mesh etmek yeterlidir.

- **4. Gusül:** Bütün vücudu temiz suyla yıkanmasıdır. Gusül, farzdır. Guslü Gerektiren Durumlar: Cünüplük, Hayız ve nifas, Cünüplük: Cinsel ilişki veya meninin şehvetle gelmesiyle oluşan kirliliktir.
- **Guslün Farzları:** Bütün vücudu kuru bir yer kalmayacak şekilde yıkanmaktır. Ağzı, (mazmaza), burnu (istinşak) ve bütün vücudu yıkamaktır.

• **Guslün Sünnet ve Adabı:**

- Besmele ve niyet ile başlamak. Elleri ve avret yerini yıkamak. Bedendeki pislikleri gidermek.
- Üç kez başa, sonra sağ, sonra sol omuza su dökmek ve sonra da uzuvları yıkamak.
- Bedeni ovuşturmak. Suyu ölçülü kullanmak. Avret yerini örtmek.
- Yıkanırken konuşmamak.
- Cünüp, farz veya nâfile namaz kılamaz, tilâvet secdesi yapamaz, Kâbe'yi tavaf edemez, Mushafı eline alamaz, camiye giremez. Dua amacıyla besmele çekip Fâtiha, İhlâs, Âyetü'l-kürsî gibi sûre ve ayetleri okuyabilir.

- **5. Teyemmüm:** Büyük ve küçük kirliliği gidermek için toprakla yüzü ve iki kolu mesh etmektir.
- **Teyemmümün Farzlar:**
  - Niyet,
  - Elleri iki kez temiz bir toprağa vurup yüzü ve kolları mesh etmektir.
  - Teyemmüm: Abdest veya gusle yeten suyun bulunmaması. Suyu kullanmayı engelleyen geçerli bir mazeretin bulunmasıdır.

- **Teyemmümü Bozan Durumlar:**

- Abdesti bozan ve guslü gerektiren durumlar teyemmümü de bozar.
- Hastalık gibi mazeretlerin ortadan kalkması.
- Teyemmümlerle namaz kılan kimsenin namaz esnasında suyu görmesiyle bozulur.

• C. Kadınların Özel Halleri

- **1-Hayız:** Ergenlik çağına giren bir bayanın rahminden hastalık ve lohusalık dışında belirli bir süre kan gelmesidir.
- Hayız halinde bazı ibadetler yapılmaz, cinsel ilişkiye girilmez.
- Hayızın başlangıç yaşı yaklaşık dokuz, kesilme yaş ise elli-ellibeştir.
- Bu yaşların dışında kadından gelen kan hayız değil, “istihâza” dır.
- Hayızın Süresi: En az süresi 3 gün 3 gece, en uzun ise 10 gün 10 gecedir.

- **2-Nifas (Loğusalık):** Nifas, doğumun arkasından gelen kandır. Loğusalığın en kısa süresi için bir sınır yoktur. Loğusalığın var olduğu süre dikkate alınır. Bu süre kadınlara göre değişebilir.
- En uzun süresi kırk gündür. Hayız ve Nifasın Dinî Hükümleri: Boy abdestinin gerekliliği ve cinsel ilişkinin yasaklığı.
- Bayan âdet görmekle ergen sayılır. Oruç ertelenir ve namazdan muaf olunur.
- **3-İstihâza:** Rahimde damarlardan hayız ve nifas hali dışında ve bir hastalık veya yapısal bozukluk sebebiyle gelen kandır.

III. NAMAZ

- **Namaz Yüklümlülüğü, Çeşitleri ve Rek'atları:** Namaz için Müslüman olmak. Buluğ (Ergen) olmak ve akıllı olmak gerekir.
- **Farz Namazlar:**
- Günlük beş vakit namaz ile
- haftalık cuma namazı farz-ı ayındır.
- Defin edilmeden önce ölü için kılınan cenaze namazı ise farz-ı kifâyedir.

- **Vacip Namazlar:**
- Vitir namazı ile bayram namazları vaciptir.
- **Sünnet Namazlar:** Sabah iki, öğle önce dört sonra iki, ikindi dört, akşam iki, yatsı önce dört sonra iki rekât sünnettir.
- **Yirmi rek'at terâvih sünnettir.**
- Cuma önce kılınan dört rek'at ilk sünneti sonra kılınan dört rek'at son sünnettir.
- Nâfile Namazlar: Farz ve vacip namazların dışındakilerdir.

• B. Namazın Hükümleri

• 1. Namazın Farzları

- **Hadesten Tahâret:** Namaz kılanın cünüplükten arınması ve abdest almasıdır.
- **Necâsetten Tahâret:** Bedende veya elbisede namaza mani sayılan maddelerin bulunmamasıdır.
- **Setr-i Avret:** Örtülmesi farz olan avret mahalli örtülmesidir.
- **İstikbâl-i Kible:** Kibleye yönelmektir.
- **Vakit:** Namazı vaktinde kılmaktır.
- **Niyet:** Namaza niyet ile başlanır.

• 2. Namazın Rükünleri

- **İftitâh Tekbiri**: “Allahu ekber” lafzıyla namaza başlamaktır.
- **Kıyam** (Ayakta Durmak): Namazda ayakta durmaktır
- **Kıraat**: Namaz kılan kişinin, Kur’ân’ın ayetlerinden bir miktar okumasıdır.
- **Rükû** (Eğilmek): Namazda eğilmektir.
- **Secde**: Namazda secdeye kapanmaktır.
- **Ka’de-i ahîre** (Son Oturuş): Namazların sonunda teşehhüd miktarı oturmaktır.

• 3. Namazın Vacipleri

- Bayram namazlarında üçer ilâve tekbir almak.
- Farzın ilk iki rek'atında, diğer namazların her rek'atında zamm-ı sûre okumak
- Fâtiha sûresini okumak
- Fâtiha'yı zamm-ı sûreden önce okumak.
- iki rek'atlarında kıraati açıktan yapması, öğle ve ikindi namazlarının tüm rek'atlarıyla akşam namazının üçüncü ve yatsı namazının da son iki rek'atında kıraati içinden yapması vaciptir.

- İmamın sabah, cuma, bayram, terâvih, vitir namazlarının her rek'atında, akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rekatında sesli okuması
- Namaz sonunda sağ ve sol taraflara selam vermek.
- Hanefîler'de sağ tarafa selam vermek vacip, sola selam vermek sünnettir.
- Namaza "Allahu ekber" tekbir ile başlamak.
- Namazın farzlarında sıraya riayet etmek.

- Okunan secde ayetlerinden dolayı tilâvet secdesini yapmak.
- Secdede alın ile birlikte burnu yere koymak.
- Ta'dîl-i erkâna riayet etmek
- Tahiyatı okumak
- Tek başına namaz kılarken, kıraati gizli yapmak. Sabah, akşam ve yatsı kıraat açıktan yapılabilir.

- Unutarak farzın geciktirilmesi ve vacibin terk veya geciktirilmesi. Sonrasında **sehiv secdesi** yapmak.
- Üç ve dört rek'atlı namazların ikinci rek'atının sonunda oturmak
- Vitir namazında kunût duasını okumak, Namaz esnasında bazı eksiklik veya yanlışlıkları telafi etmek amacıyla namaz sonunda yapılan **secdeye sehiv secdesi denir.**

• 4. Namazın Sünnetleri

- Erkekler için beş vakit farz ve cuma namazında ezan okumak, kâmet getirmek.
- İftitâh tekbirinde elleri yukarı kaldırmak
- Kıyamda iki ayak arasını dört parmak kadar açık bulundurmak.
- Kıyamda sağ eli sol el üzerine koymak.

- Kur'ân-ı Kerim'i namazda sırasıyla okumakta bir sakınca yoktur.
- Namazda Sübhâneke'yi okumak
- Önünden geçilmesi ihtimali varsa sütire koymak. **Sütire**, namaz kılanın önünden geçilmesini engellemek için önüne koyduğu yarım metre yüksekliğindeki herhangi bir nesnedir.
- Rükûda dizin arkasını dik ve sırtı düz tutmak, parmak aralıkları açık halde dizleri tutmak.

- Rükûda en az üç defa “Sübhane rabbiye’l-azîm” ve secdelerde en az üç defa “Sübhane rabbiye’l-a’lâ” demek.
- Rükûya ve secdeye giderken, secdeden kalkarken “Allahu ekber” demek ve rükûdan kalkarken “Semi’allahu limen hamideh” demek. İmama uyan rükûdan kalkarken içinden “Rabbenâ leke’l-hamd” der. Yalnız başına kılan bu ikisini de der.

- Secde oturuları ile teŒehhüd oturularında sol ayağı yere yatırıp üzerine oturmak, sağ ayağı ise dikmek ve ayak parmaklarını kibleye yöneltmek.
- Kadınlar sağ ve sol ayaklarını sağ taraflarına yatırıp beden sola meyilli bir biçimde yere otururlar.
- Secde oturularında elleri parmaklar az açılarak uyluklar üzerine koymak.

- Secdede karnı uyluklardan, dirsekleri yanlardan ve dirsekleri yerden uzak tutmak. Kadınlar kollarını yanlarına birleştirir ve karnını uyluklarına yapıştırırlar.
- Secdeye giderken önce dizleri, sonra elleri, sonra yüzü yere koymak.
- Selam verirken önce sağ tarafa, sonra da sol tarafa yüzü çevirmek.

- Selam vermeden önce Kur'ân'da ve hadiste yer alan dualardan okumak
- Tahiyat esnasında “Lâ ilâhe” denirken sağ elin şehâdet parmağını kaldırmak
- Tahiyattan sonra Hz. Peygamber'e ve âline salât ü selam okumak

• 5. Namazın Mekruhları

- Abdesti bozma ihtiyacı sıkışık halde namaz kılmak.
- Ateşe ve puta tapınmayı çağrıştıracak sebebiyle kor halindeki ateşe karşı namaz kılmak
- Başkasına ait bir yerde veya sahibinin iznini almadan elbisesiyle namaz kılmak.
- Bir kimsenin yüzüne karşı namaz kılmak.

- Cemaatle kılınan namazda imamdan önce rükûya veya secdeye gitmek
- Elbiseyi, hafifçe yukarı çekmek.
- İkinci rek'attaki kıraati birinci rek'attaki kıraatten daha uzun okumak.
- Namaz kılarken bir özür bulunmaksızın yere, direğe, duvara, değneğe dayanmak

- Namazda bir özür bulunmaksızın birkaç adım yürümek.
- Namazda elbise, beden veya sakalla oynamak
- Namazda elbiseleri toplamak.
- Namazda secdeye giderken dizleri yere koymadan elleri yere koymak
- Namazı temiz olmayan şeylere karşı veya temiz olmayan şeylerin yakınında kılmak. Mezbahada kılmak gibi.

- Namazı, kirli bir elbise ile kılmak.
- Namazı, zihni meşgul edecek şeylerin bulunduğu bir yerde kılmak.
- Rükû ve secdede tesbihleri terk etmek
- Tekbirleri ve zikirleri yerli yerince okumamak veya geciktirmek
- Yemek sofrası hazır iken namaza başlamak.

• 6. Namazı Bozan Durumlar

- Bayılmak, delirmek.
- Dışarıdan bakan kişide namazda olmadığı izlenimi verecek davranışta bulunmak (amel-i kesîr)
- Geçerli bir özrü olmaksızın öksürmeye çalışmak.
- Huşû halinin dışında ağlamak, inlemek.
- Kahkaha ile gülmek.
- Namazda konuşmak.
- Özürsüz olarak kıbleden başka bir yöne dönmek.
- Yemek, içmek.

- **7. Namaz Kesme (Bozma) Durumları ve Namaz Kılmanın Mekruh Olduğu Vakitler:** Başlanılan bir ibadetin herhangi bir mazeret bulunmaksızın kasden bozulması büyük bir günahdır. Buna “mekruh vakitler” veya “kerâhet vakti” denir. Güneşin doğmasından bir veya iki mızrak boyu yükselmesine kadar olan vakit.

- Güneşin doğuşundan itibaren yaklaşık 40-50 dakika kadar bir süre namaz kılınmamalıdır. Bu süreden sonra **kerâhet vakti** çıkmış olur. Güneşin tam tepe noktasında bulunduğu zamandan **zevâlin** bitimi vaktine, kerâhet vaktinin başlangıcı zevâlden yaklaşık 40-50 dakika öncesidir. Güneşin sararıp gözleri kamaştırmaz bir hale gelmesinden batmasına kadar olan vakit.

- **8. Zelletü'l-Kârî (Kur'ân Öğrenme ve Okuyanın Hatalar):**
Müslümanın namazı câiz olacak miktarda Kur'ân-ı Kerim'den ayet ve sûreler ezberlemesi farz-ı ayındır. Fâtiha sûresi ile diğer bir sûreyi ezberlemesi ise vaciptir.
- Okuyanın hatasına (**Zelletü'l-Kârî**) denir. Kur'ân-ı Kerim'i okumadaki bir hataya, okuyanın sürçmesine "zelletü'l-kârî" denir. Kur'ân-ı Kerim'in bir kelimesi kasten değiştirilir ve bununla da anlam değişirse namaz bozulur.

- **9. Ezan -Kâmet ve Cemaatle Namaz- İmâmet (İmamlık):** Ezanın meşruiyeti Kur'ân, Sünnet ve icma ile sabittir. Sünnet-i müekkededir.
- Ezan okuyan kişiye **müezzin** denir. Müezzinin, Müslüman, akıllı, erkek ve bâliğ olması şarttır. Ezan sesini duyan her Müslüman'ın, ezana icabet edip onun sözlerini tekrar etmesi müstehaptır. Ezan bitince şu dua okur...

- Namaz dışında da bazı sebeplerle ezan okumak menduptur. Yeni doğan çocuğun sağ kulağına ezan okumak gibi.
- Cemaatle kılınan namazda kendisine uyulan kişiye imâm ve bu kişinin görevine de imâmet denir. İmama uymaya “**iktidâ**”, “**ittibâ**” , bu kişiye de **muktedî** adı verilir.

- Tek başına namaz kılana da **münferid** denir. İmama ilk rek'atın rükûunda yetişen kimse de **müdrîk** denir. **Namazın tamamını** veya bir kısmını imam ile kılamayan kimseye **lâhik** denir. Lâhik, kaçırdığı rek'atları, sanki imamın arkasında kılıyormuş gibi kılarak namazını tamamlar. İmama namazın başında değil, birinci rek'atın rükûundan sonra uyan kişiye **mesbûk** denir

- **Cemaatle namaz kılan** namaza ve imama uymaya niyet etmek gerekir. Cemaat, imamın arkasında önce erkekler, sonra erkek çocuklar, daha sonra da kadınlar saf tutarlar. Bu sıra farzdır.
- **Namaz İmamlığının Şartları:** Müslüman olmak. Bâliğ olmak. Akıllı olmak. Namazın câiz olabileceği kadar sûre ve ayeti ezberden okuyabilmek. Erkek olmak. Özürlü olmamak.

- Bir namazı vaktinde **kılmaya “edâ”**, herhangi bir sebeple bozulan bir namazı yeni baştan kılmaya **“iâde”**, vaktinden sonra kılmaya da **“kazâ”** denir. Vaktinde kılınmayan beş vakit namazın kazâsı farzdır. Vitir namazının kazâsı da vaciptir. Altı vakit namazdan az kazâsı bulunan kişiye **sahib-i tertîb** adı verilir.

- **10. Farz Namazlar:** Günlük beş vakit namaz ve cuma namazları **farz-ı ayındır**. Cenaze namazı ise **farz-ı kifâyedir**. Beş vakit namazın farz oluşu Kur'ân-ı Kerim, Sünnet ve icma ile sabit olmuştur.
- **Namaz Vakitleri:** **Sabah namazının vakti**, ikinci fecrin ağarmasıyla başlar, güneşin doğmasıyla son bulur. **Öğle namazının vakti**, güneşin gökyüzünde çıktığı en yüksek noktadan (**istivâ**) batıya doğru meyletmesiyle (**zevâl**) başlar.

- **İkinci namazının vakti**, daha önce belirtildiği üzere öğle vaktinin çıktığı andan itibaren başlar ve güneşin batması ile son **bulur**.
- **Akşam namazının vakti**, güneşin batmasıyla başlar.
- **Yatsı namazının vakti**, batı ufkunda beliren şafağın kaybolmasından itibaren başlar, ikinci fecrin oluşumuna kadar devam eder. İki namazın birleştirilerek bir vakitte kılınması, sadece “öğle ile ikindi”, “akşam ile yatsı” namazları için söz konusudur.

- **Cuma namazının hükmü:** Şartlarını taşıyan kimseler için cuma namazı farz-ı ayındır ve iki rek'attır. Cuma namazının farz olmasının (Vücup) şartları: Erkek olmak. Kadına farz değildir, kılsa sahîh olur ve günün öğle namazını kılmaz. Bazı din bilginlerine göre kadınlara da farzdır. Hür olmak. Mukîm olmak. Sağlıklı olmak. Mazereti olmamaktır.

- **Cuma namazının sahih olmasının şartları:** Cuma namazını, devlet başkanının veya onun görevlendirdiği bir kişinin kıldırması şarttır. Genel izin. Cuma namazının, yöneticiler tarafından izin verilen ve halka açık camilerde kılınması gerekir. Vakit. Cuma namazı öğle namazı vaktinde kılınır. Cemaat. Hutbe. Şehir. Diyanet, köylerde de cuma namazının kılınabileceğini bildirmiştir. Cuma namazı öğle vaktinde ve cemaatle kılınır.

- **11. Vâcip Namazlar:** Vitir namazı ve Bayram namazlarıdır. Bayram namazları, ikişer rek'attır. Cemaatle kılınır ve kıraat açıktan yapılır. Ezan ve kâmet okunmaz. İmam, niyet eder. Eller yukarı kaldırılıp "Allahu ekber" denerek başlangıç tekbiri alınır. Eller bağlanır ve gizlice "Sübhanek" okunur. İmam açıktan, cemaat de gizlice "Allahu ekber" diye üç defa tekbir alır.

- Her defasında eller yukarıya kaldırılıp daha sonra yanlara saliverilir ve her tekbir arasında üç tekbir miktarı durulur. Üçüncü tekbirin ardından yine eller bağlanır, imam gizlice “Eûzü-Besmele”yi okur ve daha sonra Fâtiha ile bir miktar da Kur’ân’dan okur, açıktan “Allahu ekber” diyerek -bilindiği şekilde- rükû ve secdelere gider.

- Cemaat de gizlice tekbir alarak imama uyar. Sonra tekbir alınarak ikinci rek'ata kalkılır, imam gizlice "Besmele"yi okuduktan sonra açıktan Fâtiha ile bir miktar da Kur'ân'dan okur, tekrar üç defa eller kaldırılarak, birinci rek'atta olduğu gibi tekbir alınır, bu üç tekbirden sonra yine imam açıktan cemaat de gizlice "Allahu ekber" diye tekbir alarak rükû ve secdelere varılır.

- Daha sonra oturulup “Tahiyyât”, “Allahümme salli-bârik” ve “Rabbenâ âtinâ” duaları gizlice okunarak sağa sola selam verilerek namaza son verilir. Bu duruma göre, her bir rek’atda üç fazla tekbir bulunur ki, bunlar da vaciptir. Hatip, bayram namazından sonra minbere çıkar, oturmaksızın hutbeye başlar, Cumada olduğu gibi iki hutbe sunar. Ancak, bayram hutbelerine tekbir ile başlanır, cemaat de bu tekbirlere hafifçe katılır. Hatip, Ramazan Bayramı hutbesinde cemaate özellikle fitre, Kurban Bayramında ise kurban ile teşrik tekbirleri hakkında bilgi verir.

- **Teşrîk tekbirleri**: Arefe gününün sabah namazından itibaren kurban bayramının dördüncü gününün ikindi namazına (bunlar dâhil) kadar **yirmi üç vakit** farz namazını müteakip bir defa : “Allahu ekber, Allahu ekber, Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahilhamd” diye tekbir getirilir ki, buna “teşrîk tekbirleri” denir.

- **12. Sünnet Namazlar:** Farz namazlara tâbi sünnet namazlar (**Revâtib**): Beş vakit farz namaz ile cuma namazının farzının önünde ve sonunda kılınan namazlar sünnet namazlar olarak isimlendirilir. Terâvih Namazı sünnettir.

- **13. Nâfile (Tatavvu') Namazlar:**
- Tahiyyetü'l-Mescid,
- Kuşluk (Duhâ) Namazı,
- Teheccüd Namazı,
- İstihâre Namazı,
- Tesbih Namazı,
- Hâcet Namazı, Yağmur Duası,
- Kûsûf ve Husûf (Güneş ve Ay Tutulması) Namazı gibi.

- **14. Namazlarla İlgili Bazı Hükümler:** Hastalık halinde namaz kılınışı: Ebû Hanîfe'ye göre, bir hasta başı ile îmâ yapmaya gücü yetmezse, gözü veya kalbi veyahut kaşları ile îmâ edemez; namazını erteler, iyileşince kazâ eder. **Yolcu Namazı:** Hanefî mezhebine göre, yolculuklarda dört rek'atlı farz namazların kısaltılıp ikişer rek'at olarak kılınması vaciptir.

- Sehiv secdesi, yanılarak (sehven) farzın te'hîr'inden (geciktirilmesiden) veya vacibin terk ve te'hîr edilmesinden dolayı namazda meydana gelen eksiklikleri telâfi etmek ve namazı tamamlamak için namazın sonunda yapılan secdeleri ifade eder. Sehiv secdesi namazın son oturuşunda (ka'de-i ahîre) yapılır.

- Tek başına kılan kişi tahiyyat, salli-bârik dualarını okuyup sağ ve sol taraflara selam verdikten sonra, imam ise –cemaatin karışıklığına uğrayıp dağılmasına yol açmamak için- tahiyyatı okuyup sağ tarafa selam verdikten sonra sehiv secdesini yapar.
- Secde ayetlerinin okunmasından dolayı yapılan secdeye “**tilâvet secdesi**” denir. Kur’ân-ı Kerim’de **on dört secde** ayeti vardır. Allah’a şükürden dolayı yapılan secdeye “şükür secdesi” denir.

- **15. Cenaze İlgili Hükümler:** Yıkanması ve kefenlenmesi: Cenazenin bir an önce yıkanıp, kefenlenip namazı kılınarak kabrine konulması müstehaptır. Savaş şehitleri yıkanmaz, kanlı elbiseleriyle defnedilir. **Cenaze namazı**, ölü için dua ve istiğfardan ibaret farz-ı kifâye bir namazdır. Cenaze namazının rükünleri (farzları) **dört tekbir ve kıyam** (ayakta durmak)'dır.

- Kur'ân okumak (kıraat), rükû', secde ve teşehhüd yoktur. Cenaze namazında, “sübhâneke”, “salli-bârik” ile ölü ve dirilere özellikle de ölen kişiye “dua” okumak sünnet, selam vermek ise, vaciptir. Cenaze namazı şöyle kılınır: İmam, “Allah rızası için hazır olan (şu erkek/kadın/çocuk) cenaze namazını kılmaya niyet ettim” diye niyet eder.

- . Cemaat de imam gibi niyet eder ve ayrıca “uydum hazır olan imama” der. İmam açıktan, cemaat gizli olarak “Allahu ekber” diyerek tekbir alır; tekbir alırken eller kulak hizasına kadar kaldırılır ve eller indirilerek göbek altında bağlanır. Ancak bundan sonraki tekbirlerde eller kaldırılmaz. İmam ve cemaat gizlice “Sübhaneke” duasını okur.

- Yine imam açıktan ve cemaat gizlice “Allahu ekber” diyerek ikinci bir tekbir alır. Bu tekbirden sonra imam ve cemaat gizlice “Allahümme salli-bârik” dualarını okur. Yine imam açıktan ve cemaat gizlice “Allahu ekber” diyerek üçüncü bir tekbir alır. Bu tekbirden sonra ölüye ve diğer müminlere dua edilir. Bilenler cenaze duasını okur. Bu duayı bilmeyen kimse, Rabbenâ âtina dualarını okur. İmam açıktan ve cemaat gizli olarak “Allahu ekber” diyerek dördüncü bir tekbir alır

- Bunun ardından önce sağı, sonra sola selam verilir ve böylece cenaze namazı bitmiş olur. Cenazenin taşınıp kabre defnedilmesinde acele etmek müstehaptır. Cenazeyi kabre kadar omuzlarda taşımak büyük bir sevaptır. Defin işi tamamlandıktan sonra, mezarın başında ve etrafında oturularak Kur'ân'dan bölümler okunması konusu tartışmalıdır. Bununla birlikte ülkemizde definden sonra Bakara sûresinin ilk ayetleriyle son iki ayetinin (Âmene'r-Rasûlü), Yâsîn, Tebârake, İhlâs, Muavvizeteyn, Fâtiha sûrelerinin okunması gelenek haline gelmiştir.

- Muhtazar ölmek üzere olan kişi
- Meyyit
- Techizülmeyyit, kabre konması için gerekli hazırlıklar
- Gasil farzı kifayedir ya da teyemmüm edilir ,tekfin,teşyii,defin,taziye

- **İlmihal İbadetler Bölümü Özeti:**

- *Bir kimse abdest aldığı kesin olarak bilse de abdestinin bozulup bozulmadığında tereddüt etse, **Malikilere göre**, abdesti bozulmuş olur. **Diğer üç mezhebe göre**, abdest bozulmuş sayılmaz.
- ***Maliki ve Şafiiler ile Caferilere göre** gusül yaparken, ağız (mazmaza) ve burnun (istinşak) içini yıkamak sünnettir.
- *Gusülde niyet, **Hanefilere göre sünnet, diğer üç mezhebe göre farz'dır.**

- ***Hanefilere göre**, namaz vakti gelmeden teyemmüm edilmesi caizdir. Bir kimse yaptığı teyemmüm ile dilediği kadar farz ve nafil namaz kılabilir.
- ***Diğer üç mezhebe göre**, teyemmümün geçerli olabilmesi için namaz vaktinin girmiş olması gerekir ve bir teyemmümle birden fazla farz namaz kılınmaz.

- *Namazın Şartları (Namazın Dışındaki Farzları):
- -Hadesten taharet -Necasetten taharet -Setr-i avret -İstikbal-i kible - Vakit -Niyet
- *Namazın rükünleri (Namazın içinde):
- -İftitah tekbiri -Kıyam -Kıraat
- -Rüku -Secde -Ka'de-i ahire
- *Bu sayılan şart ve rükünler konusunda ittifak bulunmakla beraber;

- -Ebu Yusuf'a ve Hanefilerin dışındaki üç mezhebe göre ' **ta'dil-i erkan** '
- -Ebu Hanifeye göre ' **huruc bi sun'ih** ',
- -Şafii ve Hanbeli mezheplerine göre ise ' **tertip** ' namazın rükünlerindedir.
- **Şurutü's-salat**, namazın şartları
- **Erkanü's-salat**, namazın rükünleri
- **Huruc bi sun'ih**, kişinin kendi isteği ve fiili ile namazdan çıkması

- **Not: Maliki mezhebine** göre setr-i avret namazın sünnetlerinden sayılır.
- **Taglis**, sabah namazını fecr-i sadık doğarken, yani ortalık henüz karanlık iken kılmak. Minada ...
- **İsfar**, taglis'in zıttıdır, namazı fecr-i sadık doğduktan sonra hava aydınlanınca kılmaktır.
- **İbrad**, öğle namazını geciktirip serinlikte kılmak.

- ***Hiçbir namazın kılınamayacağı üç mekruh vakit;**
- -Güneşin doğmasından yükselmesine kadar olan zaman (**şüruk zamanı**)
- -Güneşin tam tepe noktasında olduğu zaman
- (**vakt-i istiva**)
- -Güneşin batma zamanı (**gurüb**)

- ***İftitah tekbiri**, bütün mezhep imamlarına göre farz olmakla beraber, **Hanefi** imamlar bunu rükün değil **şart** olarak değerlendirmiştir.
- **Not: Şafii mezhebine göre**, Besmele Fatiha suresinden bir ayet olduğu için, bismelenin okunması kıraat'ın vecibesinin bir parçasıdır. Yani besmele namazın farzlarındandır.

- *Mushaf'tan ezberinde olmayan bir ayeti okumak durumunda; -Ebu Hanifeye göre, namaz bozulur.
- -**Hanbelilere göre**, ezbere bilen için mekruh olmakla birlikte, mushaftan okuyarak namaz kılmak caizdir.

- ***Kişinin namazdan kendi Fiili ile çıkması durumunda;**
- **-Ebu Yusuf ve Muhammed'e (İmameyn) göre,** teşehhüt miktarı oturmakla namaz rükünleri itibarıyla tamamlanmış olur. Teşehhüt miktarı oturduktan sonra, kendi isteği dışında bir sebeple namazı bozulursa bu kişinin namazı tamamdır.

- **-Ebu Hanifeye göre,** tamam değildir. Hemen abdest alıp kendi istek ve iradesiyle namazdan çıkmazsa geçersiz olur ve yeniden kılması gerekir.
- **-Şafi ve Malikilere göre,** namazdan çıkmak için birinci selamın verilmesi farzdır.
- **-Hanbeli mezhebine göre,** iki tarafa selam verilmesi farzdır.

- **Tıval-i mufassal**, uzun sureler hucurat-buruc sabah ve öğle
- **Evsat-ı mufassal**, orta uzunluktaki sureler tarık- beyyine ikindi ve yatsı
- **Kısar-ı mufassal**, kısa sureler beyyine – nas akşam namazlarında
- **İrsal**, elleri yanlara salıvermek
- **İtimat**, elleri bağlamak
- **Tahrime**, iftitah tekbiri

- **Teavvüz**, eüzü besmele
- **Tesmi**, semiallahü limen hamideh
- **Tahmid**, Rabbena leke'l-hamd
- **Kavme**, Rükudan doğrulup dik durmak
- **Celse**, iki secde arasında kısa bir ara oturuş yapmak
- **Teverrük**, kadınların ayaklarını sağ yanlarına yatık bir şekilde çıkarıp oturmaları
- **Muvalat** namazda farzları ara vermeden yapmak

- ***Mezheplere göre cemaatle namaz kılmanın hükmü şöyledir;**
- -Hanbelilere göre, farz-ı ayn
- -Şafilere göre, farz-ı kifaye
- -Hanefi ve Malikilere göre, Cuma namazı dışındaki farz namazları cemaatle kılmak, gücü yeten erkek için müekked sünnettir.
- **Müdrük**, namazı tamamen imamla beraber kılan kimsedir.

- **Lahik**, imamla birlikte namaza başlamasına rağmen, namaz esnasında başına gelen bir sebepten dolayı namaza ara vermek zorunda kalan ve bu sebeple namazın bir kısmını imamla birlikte kılamayan kimsedir.
- **Mesbuk**, imama namazın başında değil, birinci rekatın rükuundan sonra, ikinci-üçüncü veya dördüncü rekatlarda uyan kimsedir.

- **Not:** Cemaatle namaz kılınırken imama uymaya “**iktida**” imama uyan kimseye “**muktedi**” denir.
- ***Cuma namazının sıhhat (geçerlilik) şartları;**
- -Vakit
- -Cemaat, Hanefilere göre, imam dışında 3 kişi- Şafi ve Hanbeliler, imamla birlikte 40 kişi- Malikiler, imamın dışında 12 kişi olması şarttır.

- -Şehir
- -Cami
- -İzin, Hanefiler, Cuma namazını devlet başkanı veya temsilcisinin ya da bunlar tarafından yetkili kılınan bir kişinin kıldırması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.
- -Hutbe

- ***Bayram namazı;**
- -Hanefi mezhebinde, Cuma namazının vücup şartlarını taşıyan kimselere vaciptir.
- -Şafii ve Malikilere göre, müekked sünnettir.
- -Hanbelilere göre, farzı kifayedir.

- ***Sevih secdesi yapılması gereken durumlar;**
- -Rüknün tekrarı
- -Takdim ve tehir
- -Ara verme
- -Unutulan secde
- -Kıraat eksikliği veya fazlalığı
- -Secde ve rükuda hata
- -Ka'dede hata
- -Tahiyyatı terk etmek
- -Birinci oturuşta teşehhütten sonra herhangi bir şey okumak

IV. ORUÇ

- **A. Oruç ve Çeşitleri**
- İmsâk vaktinin girdiği andan itibaren güneş batana kadar geçen süreyi Allah tarafından beğenilen bir davranış olacağı düşüncesiyle yemeden, içmeden ve cinsî ilişkiden uzak olarak geçirmeye denir.
- **1. Oruç ile İlgili Hükümler:**
- **Farz Oruç:** Ramazan ayında oruç tutmak. Vaktinde tutulmayan orucun kazâsı da farzdır. Kefâret oruçları da farzdır.

- **Vacip Oruç:** Adak (nezir) oruçları vaciptir. Nafile oruç bozulursa vacip olur.
- **Sünnet/Mendup Oruç:** Ramazan dışındaki günlerde oruç tutmak sünnettir.
- **Nâfile Oruç:** Zaman zaman oruç tutmak sevaptır. Şevval orucu, eyyamı bîd, Pazartesi prşembe,aşura orucu,zilhiccenin ilk 9 günü, şaban orucu, davut orucu,
- **Mekruh Oruç:** Yalnızca cuma veya cumartesi günü yahut muharrem ayının onunda oruç tutmak tenzîhen mekruhtur. Visal orucu ,zilhiccenin sekiz ve dokuzuncu günü oruç mekruh. Yevmi şek,

- **Haram Oruç:** Ramazan bayramının ilk günü ve kurban bayramının dört günü oruç tutmak haramdır. Orucun rüknü, oruçlunun oruç için belirlenen süre içinde oruca aykırı davranışlardan uzak durmasıdır.
- **2. Orucun Şartları ve Diğer Hükümleri:** Orucun farz olmasının şartları: Akıllı, bâliğ (ergin) ve Müslüman olmak. Orucun edâsının farz olmasının şartları: Orucun edâsının farz olması için o şahsın ayrıca sağlıklı ve mukîm (seferî değil) olması gerekir.

- **.Orucun geçerli (Sahih) olmasının şartları:** Orucun geçerli (sahih) olmasının şartları da niyet etmek ve kadınlar hakkında ay hâlinde ve loğusalık hâlinde olmamaktır.
- **Orucun sünnetleri ve müstehapları:** Sahuru geç, iftarı erken yapmak. Sadaka vermek. İftar yemeği vermek. Hurma veya su ile iftar etmek, iftarda dua etmek. Nâfile namaz kılmak, çokça Kur'ân okumak, istiğfarda bulunmak. İ'tikâf yapmak.

- **3. Oruç Tutmaya Engel Olan Haller:**
- Ay hali (Hayız): Kız ve kadınlarda görülen ay hali (hayız, âdet) oruç tutmaya engeldir.
- Doğum sonrası hal (Nifas): Doğum yapan kadın (nüfesâ) oruçlu ise orucu bozulur ve nifas (loğusalık) hali devam ettiği müddetçe oruç tutamaz.

- **4. Oruç Tutmamaya veya Orucu Bozmaya İzin veren Haller:** Yolculuk (Sefer, seyahat), Hastalık, Yaşlılık, Aşırı açlık veya susuzluk. Hamilelik veya emzirme. Savaş hali. Tehdit almak. Ziyafet... Mazeretler dolayısıyla vaktinde tutulmayan oruçlar daha sonra kazâ edilir.

- **5. Orucu Bozan ve Sadece Kazâyı Gerektiren Haller:**

- Yeme-İçme ile İlgili Olanlar:

- Beslenme veya tedavi amaçlı olarak kullanılması âdet olmayan bir şeyin ağız yoluyla alınması. Hata ile bir şey yemek veya içmek. Vaktin giriş veya çıkışında yanılarak bir şey yemek veya içmek. Orucun bozulduğunu zannederek yiyip içmek. Dişler arasında kalmış nohut tanesi kadar artığın yutulması. Oruca imsâkten sonra niyet edenin kefâreti gerektirecek davranışı. Cinsel Hayatla İlgili Olanlar:

- **6. Kazâyı Gerektiren Durumlar:** İsteyerek ağız dolusu kusmak. Ağız dışı yollardan besleyici veya keyif verici madde alınması. İçine duman çekmek. Tehdit altında oruç bozmak.
- **7. Orucu Bozan ve Hem Kazâyı Hem de Kefâreti Gerektirenler Durumlar:** Ramazan ayında, günün orucuna niyet ederek başlamış olan erkek veya kadın, oruçlu olduğunu bile bile cinsel ilişkide bulunursa orucu bozulur ve kazâ yanında kefâret ile de mükellef olur.

- **8. Orucu Bozmayan, Fakat Mekruh Olan Durumlar:** Genç oruçlunun eşini öpmesi, kucaklaması, ona sarılması. Yemeği yutmadan sadece tadına bakmak. Şekersiz sakız çiğnemek. Ağır işlerde çalışmak. Oruçluya yakışmayan davranışlarda bulunmak.

- **9. Orucun Bozulmadığı Bazı Durumlar:** Orucu bozan bir davranışı unutarak yapmak. İhtilam olmak veya cünüp olarak oruca başlamak. Diş fırçalamak, misvak kullanmak. Dişe veya ağza ilaç konulması. Yıkanmak. Krem kullanmak, makyaj yapmak. İstemeyerek toz veya duman yutmak...

- **10. Oruç ve Tedavi:** Ağız Yoluyla Tedavi ve Tıbbî Müdahale: Ağız yoluyla alınıp boğazdan geçen katı veya sıvı ilaçlar orucu bozar. Ancak ağız içerisine az miktarda ilaç damlatılması veya sıkılması, mesela dil veya damakta oluşan yaralara ilaç sürülmesi, dişe ilaç konulması, dişin doldurulması veya kaplanması orucu bozmaz.

- Kalp rahatsızlıklarında krizi önlemek maksadıyla dil altına konulan ilaç orucu bozmez. Kulak, Burun veya
- Göze İlaç Damlatılması veya Sıkılması: Burna ve kulağa damlatılan ilacın orucu bozar, göze damlatılan bozmez.
- Makat Yoluyla Tedavi ve Tıbbî Müdahale: Diyanet'e göre makattan verilen fitil orucu bozmez.

- Cinsel Organdan Tıbbî Müdahale:
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nın ilgili kararında idrar yollarının tıbbî teşhis veya tedavi maksadıyla görüntülenmesinin, buralara ilaç verilmesinin orucu bozmaz. Anjiyo, Diyaliz, Anestezi: Anjiyo orucu bozmaz. Diyaliz sıvı verildiği orucu bozar

- **İğne ile İlaç veya Serum Verilmesi, Aşı Yapılması:** Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 2005 tarihli kararında gıda ve keyif verici özelliği olan iğnelerin orucu bozacağı, diğerlerinin bozmayacağı ifade edilmiştir. Oruçlunun kan vermesi orucu bozmaz. Fakat oruçluyu zayıf düşürecekse mekruhtur.
- Oruçluya kan verilmesi ise orucu bozar. Ciltteki Yaralara İlaç Konulması: Cilt üzerine veya ciltteki yüzeysel yaralara ilaç konulması, ilaçlı bant yapıştırılması oruca zarar vermez.

- **11. Oruç ve İ'tikâf:**

- İslâm öncesi Mekke toplumunca da bilinen i'tikâf, Hz. Peygamber'in uygulamalarıyla sünnet vasfı kazanmıştır.
- Hz. Peygamber çoğunlukla ramazan ayının son on gününde Mescid-i Nebevî'de i'tikâfa girerdi. Kendisine bu maksatla mescit içinde bir çadır kurulduğu, zorunlu ihtiyaçları dışında mescitten çıkmadığı bilinmektedir.

- **12. Oruç ve Fitre:**

- “Fitr” (fıtır), oruçlu olmama halini ifade eder. Müslümanlar bu bayramda sosyal içerikli bir ibadet olarak sadaka vermekle yükümlüdür.
- Bugün ödenmesi gereken sadakaya sadakatü'l-fitr (fıtır sadakası/fitre) denir. Müslümana, fıtır zekâtı (sadakası) farz kılınmıştır.
- Hz. Peygamber (s.a.) fıtır sadakasının, insanlar bayram namazı için toplanmadan önce verilmesini istemiştir.

- *İki türlü oruç vardır, bunlar 'muayyen farz' ve 'gayr-i muayyen farz' oruçlardır.
- **-Muayyen farz olan oruç**, ramazan orucu.
- **-Gayr-i muayyen farz olan oruç**, kefaret orucu, zihar, yanlışlıkla ve kaza ile adam öldürme, hacda ihramlı iken vaktinden önce tıraş olma (halk)

- ***Mendup olan oruçlar;**

- -şevval orucu -aşure günü tutulan oruç
- -her ayın üç günü tutulan oruç
- -Zilhicce orucu
- -pazartesi-Perşembe orucu
- -haram aylarda tutulan oruç
- -Davut orucu -Şaban ayında tutulan oruç

- **Not:** Ramazan bayramının 1. Günü ve Kurban bayramının 4 günü oruç tutmak haramdır.

- ***Oruç tutmamayı muhah kılan mazeretler;**
- -Sefer
- -Gebelik ve çocuk emzirmek
- -İleri derecede açlık ve susuzluk
- -Yaşlılık
- -Hastalık
- -Zor ve meşakkatli işlerde çalışmak

V. ZEKAT

• A. ZEKAT VE TANIMLARI

- Zekât ödemek, gerekli şartları taşıyanlara farz-ı ayındır. Bu yükümlülüğü yerine getiren kişi, dünyada borçtan kurtulmuş olur, âhirette ise sevaba hak kazanır.
- Sadaka, kişinin malından sırf Allah rızası için, muhtaç kimselere temlik (teslim) edilmek üzere ayırdığı miktardır. Sadaka vermeye tasadduk denir

- Bir Müslüman'ın sadaka verebilmesi için kendisinin ve ailesinin muhtaç durumda olmaması ve borçlu bulunmaması şarttır. Üzerinde kul borcu olan kişinin, ilk önce onu ödemesi gereklidir.
- Zekatın amacı ve işlevi, ahlâki yönden hırsı, tamah fikrini yok eder. İktisadi yönden servetin kendisini, eşit olmayan fırsatlardan istifadeyle daha az ellerde toplanma eğiliminin şerrinden temizler. Sosyal yönden toplumsal farklılıklar azalır.

- Zekat için toprak ürünleri zekâtı dışında diğer zekât türlerinden sorumlu olmak için akıllı ve ergin olmak gerekir.
- Zekâtın farz olmasının şartlarından birisi, malın mükellefin elinde tasarruf hakkına sahip olması gerekir.
- **Tam mülkiyet** şu unsurlar bir araya gelince gerçekleşmiş olur: Malın sahibinin elinde bulunması. Malda başkasına ait hak bulunmaması

- Kendi seçimiyle tasarruf hakkı bulunması. Fayda ve menfaatin mâlike ait bulunması gerekir.
- **Zekâtın farz olması için tespit edilen malın nisaba ulaşması, en az miktarı gerekir.** Malın zekâta tâbi tutulabilmesi için gerekli şart; artan, gelir ve kazanç sağlayan bir mal olmalıdır. Malın, temel ihtiyaçlardan fazla olması gerekir.
- Malın üzerinden bir kamerî takvim yılının geçmiş olması gerekir. (**havelân-ı havl**: takvim yılı, yıllanma)

• **B. ZEKATA TABİ MALLAR VE DEĞERLERİ**

- **1. Hayvan Sürüleri:** Deve, koyun ve sığırların zekât konusu oldukları, Sünnet ve icmâ ile sabittir. Koyun ve keçi için kırk, deve için beş tane olmak şarttır. Sığırın nisabı otuzdur.
- **a. Develerin zekâtları:**
  - 5'ten 9'a kadar 1 koyun
  - 10'dan 14'e kadar 2 koyun
  - 15'ten 19'a kadar 3 koyun
  - 20'den 24'e kadar 4 koyun
  - 25'ten 35'e kadar iki yaşında 1 dişi deve zekât olarak verilir.

- **b. Koyundaki nispetler:**

- 40'tan 120'ye kadar 1 koyun
- 121'den 200'e kadar 2 koyun
- 201'den 399'a kadar 3 koyun
- 400'den 500'e kadar 4 koyun zekât olarak verilir. Sonraki her yüz koyundan bir koyun verilir.

- **c. Sığır nispetleri:**

- 30'dan 39'a kadar iki yaşına girmiş 1 dana veya düve
- 40'dan 59'a kadar üç yaşına girmiş 1 dana veya düve
- 60 sığırda iki yaşına girmiş 2 dana zekât olarak verilir.

• 2. Ticaret Malları:

- Ticaret mallarının hem sermayesi, hem de sağladığı kazanç birlikte zekâta tâbidir.
- İşletme binası ve sabit kıymetlerle kullanılan âletler ve gereçler, zekâta tâbi olmaz.
- Ticaret mallarının nisap miktarı, altın nisabına göre düzenlenir.
- Ticaret malının zekâta tabi olması için, üzerinden bir kamerî yıl geçmesi şarttır.

• **3. Nakit ve Nakde Benzer Servet:**

- Altın ve gümüş her ne maksatla kullanılırsa kullanılsın veya hangi gayeyle elde bulundurulursa bulundurulsun zekâta tâbidir.
- Altın için yirmi miskal, gümüş için iki yüz dirhemdir. Altın ve gümüş dışındaki inci, yakut, mercan, elmas gibi ziynet eşyaları iddihar (saklama) amacı olmaz ve makul sınırı aşmazsa, nâmî (artıcı) mal olmadığından, zekâta tâbi değildir.

- Kadının altın ve gümüş eşyası Hanefîlere göre zekâta tâbi olur.
- Malî kâğıtlar, değer ifade ettiklerinden ve günümüzde insanların ticarî değişim aracı olduklarından tıpkı altın, gümüş ve ticaret malı gibi zekâta tâbidirler.
- Nakit ve malî kâğıtların zekâtı, nisabı bulan ve artan toplamın %2,5'u üzerinden ödenirler.

• 4. Gelir Üzerinden Ödenen Zekât:

- Madenler ve Defineler: Katı madenler, Sıvı madenler.
- Zirâî ürünler, zekâta tâbidir. Elde edilen ürünün zekâtına 1/10 (onda bir) anlamında “öşür” denir.
- Haraç toprağında bulunmayan arının ürettiği bal zekâta tâbidir.
- Bal için %10 oranında zekât ödenir. Balıklar, % 2,5 oranında zekâta tâbidirler.

- **5. Ücretler ve Serbest Meslek Kazançları:** Muhasebeci, avukat, mühendis, doktor, mimar gibi meslek sahiplerince elde edilen ücretler ve serbest meslek kazançlarının yalnızca safi gelirinden zekât ödenir. Borç, aslî ihtiyaç, harcama ve vergiler düşüldükten sonra kalan kısım zekâta tâbi olur. %2,5 zekât ödenmelidir.
- **6. Gelir Getiren Bina, Sanayi Tesisi, Nakliye Araçları ve Taşınır Mallar:** Menkul ve gayri menkul sermaye iradı, gelir getiren malların zekatı %2,5'tur.

- **C. ZEKÂTIN ÖDENME ZAMANI VE ÖDENECEK-ÖDENMEYECEK YERLER**
- Zekâta tâbi bir mal veya alacak için, başka bir mal zekât olarak ödenebileceği gibi, başkasından olan alacağı bir daha istememek üzere fakir borçluya bağışlayarak de zekât ödenebilir.
- Zekât, takip eden geniş vakit içinde ödenmesi gerekli bir farzdır.

- **Zekâtın Ödeneceği Yerler:**
- **Şahsî İhtiyacı Dolayısıyla Ödeme Yapılanlar:**
- Fakirler ve Miskinler:
- Boyunduruktan Kurtarılması Gerekenler (**rikâb**). Borçlular (**ğârimîn**).
- Yolda Kalanlar (**ibnü's-sebîl**)
- **Kamu Yararı Dolayısıyla Ödeme Yapılanlar:**
- Zekât Memuru.
- Kalpleri Kazanılmak İstenenler (**müellefe-i kulûb**).
- Allah Yolunda Çalışanlara (**Fî Sebîlillâh**)...

- **Zekâtın sahih olmasının şartları:**
- Zekât niyeti ve ödenenin değer taşımasıdır.
- **Zekâtın ödenmesindeki öncelikler:**
- Ehil olanları araştırmak ve ödemedeki efdaliyet ve önceliklerdir.
- **Zekâtın ödenmeyeceği yerler:**
- Yakın akraba usul ve fûruuna ödenmez.
- Kurumlar.
- Müslüman olmayanlara.
- Bid'at ehli ve günahkârlara...
- Zekatın vücüb sebebiyeti zenginliktir. Zenginliğin ölçüsü sayılan miktara ve alt sınıra 'nisab' denir.

- *Beş sınıf mal zekata tabidir;
- -Para (altı, gümüş vb.) (1/40)
- -Ticaret malları (değerinden 1/40 oranında)
- -Toprak ürünleri (yağmur sularıyla yetişenlerde 1/10, insan emeğiyle sulananlarda 1/20)
- -Define ve madenler (1/5, Hanefilere göre eritmeye elverişli olmayanlardan alınmaz) -

• ***Zekatın sarf yerleri Kur'an'daki sıralamasına göre (tevbe suresi) şöyledir;**

- -Fakirler ve miskinler
- -Zekat memurları (amiller)
- -Müellefe-i kulub (kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlar)
- -Rikab (köleler, boyunduruk altında olanlar)

- -Borçlular
- -Fi Sebilillah (cihatta olanlar)
- -İbnüssebil (yolcular)
- ***Zekat verilmeyecek kimseler;**
- -Ana, baba, eş ve çocuklar
- -Müslüman olmayanlar
- -Zenginler
- -Hz. Peygamber'in yakınları

- **Fıtır Sadakası:**
- -**Şafi, Maliki ve Hanbeliler**, fıtır sadakasının farz olduğunu söylemişlerdir.
- -**Hanefiler ise**, vacip olduğu görüşündedirler.
- ***Fıtır sadakasının vüçüp şartları;**
- -Müslüman olmak
- -Mal varlığı (zekatta olduğu gibi)
- -Ehliyet
- -Velayet ve bakmakla yükümlülük
- -vakit
-

- Alel fevr
- Aletterahi
- el milkltam
- zilyedlik
- mal-i dımar kaybolmuş devletçe el konulmuş
- deyni kavi kuvvetli alacak
- deyni mutavassıt kira bedelleri
- deyni zaif vasiyet mehir

VI. HAC VE UMRE

- **A. Haccın Tanımı ve Hükümleri:** Hac, senenin belli zamanlarında Kâbe'nin ve başta Arafat olmak üzere etrafındaki belli mekânların usûlüne uygun şekilde ziyaret edilmesi, Müslümanların hayatta bir defa haccetmesi farzdır.
- **Farz hac:** Hac yolculuğu için gerekli maddi imkâna sahip olmaktır.
- **Vacip hac:** Hacca gitme adağı olan birisinin hac yapması vaciptir.
- **Nâfile hac:** Allah rızası için yapılan haclardır.

- Haccı İfrad haccı Temettü Haccı Kıran
- Afaki Bedene Cemre Dem
- Harem Hill Hatim Hervele
- İstilam İztıba Menasik Meşaril haram
- Mikat Mültezem Nahr Günleri Remel
- Rida İzar say-mes a tahallül taksir
- Terviye Tavaf Metaf Telbiye Teşrik
- ihsar Muhsar Fevat

- **B. Haccın Çeşitleri:**

- **İfrad Haccı:** Hacı adayı mîkatta sadece hac niyetiyle ihrama girer ve Mekke'ye varınca tavaf, sa'y, vakfe, şeytan taşlama gibi hacca ait uygulamaları vakti gelince yapar, ondan sonra ihramdan çıkar.
- **Temettu' Haccı:** Hacı adayı mîkatta sadece umre niyetiyle ihrama girer. Mekke'ye varınca umre ibadetinde istenen şekilde tavaf ve sa'y yaptıktan sonra ihramdan çıkar.

- **Kırân Haccı:**
- Tek yolculukla hem umre hem hac yapmanın farklı bir uygulamasıdır.
- Temettu'dan farklı olarak bunda iki ibadet, aynı ihramla yapılır.
- Hacı adayı mîkatta hem hac hem umre niyetiyle ihrama girer. Mekke'ye varınca önce umre yapar ve ihramdan çıkmadan vakti gelince hac vazifesini de aynı ihram ile tamamlar. Arada ihramsız bir hayat yoktur.
- Kırân haccı yapanın da kurban kesmesi vaciptir.

- **C. Hac Çeşitlerinin Uygulanışı:**

- **1. İfrad Haccı:** Hacı adayı, mîkat denilen yerlerden birinde veya oraya varmadan hac niyetiyle ihrama girer. Mekke'ye varınca mümkünse gusül abdesti, o mümkün olmazsa mutlaka abdest alarak Kâbe'yi tavaf (**kudûm tavafı**) eder. Safâ ile Merve arasında sa'y yapar. Bundan sonra Mekke'de ihramlı olarak hayatına devam eder, imkân buldukça nâfile tavaf yapar.

- Bayramdan iki gün önce (**terviye günü**) bütün hacı adayları kabileler halinde Arafat'a intikal eder. Arefe gününü Arafat'ta geçirir, vakfe yapar. O gün güneş battıktan sonra Müzdelife'ye hareket eder. Geceyi orada geçirir ve sabahleyin (bayram sabahı) oradan Mina'ya hareket eder. Akabe Cemresi'ne yedi adet taş atar (şeytan taşlama).

- Tıraş olarak ihramdan çıkar. Cinsel ilişki dışındaki ihram yasakları kalkar. İhram yasakları kısmen kalktığı için buna birinci **tahallül** denir.
- Mekke'ye gidip Kâbe'yi tavaf (ziyaret tavafı) eder. Bundan sonra ihram yasakları tamamen kalkmış olur. Buna da **ikinci tahallül** denir.
- Bayramın ikinci ve üçüncü günleri tekrar Mina'ya gidip üç cemreye yedişer taş atar.
- Dönüş vaktine kadar Mekke'de kalır, ayrılacağı zaman tekrar Kâbe'yi tavaf eder (veda tavafı).

• 2. Temettu' Haccı:

- Hacı adayı mîkatta veya oraya varmadan umre niyetiyle ihrama girer. Mekke'ye varınca Kâbe'yi tavaf eder. Safâ ile Merve arasında sa'y yapar. Bundan sonra tıraş olarak ihramdan çıkar.
- Mekke'de ihramsız olarak hayatına devam eder, imkân buldukça nâfile tavaf yapar. Bayramdan iki gün önce (**terviye günü**) veya daha önce hac için ihrama girer. O gün kabileler Arafat'a intikal eder.

- Arefe gününü Arafat'ta geçirir, vakfe yapar. Bundan sonraki kısım, ifrad haccında olduğu gibi devam eder.
- Ondan farklı olarak bunlar daha önce hac için sa'y yapmamışlarsa ziyaret tavafından sonra sa'y yaparlar.
- Bayram günlerinde çok izdiham olacağından isteyen, hac için ihrama girdikten sonra bir nâfile tavaf ve onun arkasından da sa'y yapar.

- Böylece haccın sa'yini önceden yapmış olacağından ziyaret tavafından sonra ayrıca sa'y yapma durumunda kalmaz.
- Temettu' haccı yapan, tıraş olmadan veya tıraştan sonra bayramın üçüncü günü akşamına kadar geçen süre içinde bir kurban keser.

- **3. Kırân Haccı:**

- Hacı adayı, mîkatta veya oraya varmadan hac ve umre için ikisine birden niyet ederek ihrama girer. Mekke'ye varınca önce umre yapar.
- Bu maksatla Kâbe'yi tavaf eder. Safâ ile Merve arasında sa'y yapar. İhramdan çıkmaz ve aynı ihramla hac ibadetine başlar.

- İfrad haccında anlatıldığı şekilde hac için tekrar tavaf (kudûm tavafı) ve arkasından sa'y yapar.
- Bundan sonraki aşamalar tamamen ifrad haccında anlatıldığı gibidir. Ondan farklı olarak temettu' haccında olduğu gibi tıraş olmadan veya tıraştan sonra bir kurban keser.

- **D. Haccın Şartları:**
- **Bir insana haccın farz olması için gerekli şartlar şunlardır:** Müslüman olmak. Akıllı olmak. Bâliğ (ergin) olmak. Yeterli maddi imkâna sahip olmak. Sağlıklı olmak ve vakittir.
- **Haccın edâsının farz olmasının şartları:** Yol güvenliği ve yolculuğa engel geçici bir durumun sağlık egeli bulunmamasıdır. Haccın bizzat edâsının farz olması için kadınlar hakkında yukarıdakilere uzun mesafeli yolculuklarda kadının yanında eşinin veya bir mahreminin bulunması ve kadının iddet bekleme durumunda olmaması gerekir.

- **Haccın sahih (Geçerli) olmasının şartları:**
- Müslüman Olmak. Akıllı Olmak. Ergin Olmak. İhram. Vakit ve mekân
- **E. Haccın Hükümleri:**
- **Haccın Farzları:**
- İhram (şart). Arafat Vakfesi (rükün). Ziyaret Tavafı (rükün)'dir.
- **Haccın Vacipleri:** Sa'y. Safâ ile Merve arasında yürümek. Müzdelife vakfesi. Cemrelere taş atmak (şeytan taşlama). İhramdan çıkmadan önce saçların kazınması veya kısaltılması (tırış). Veda tavafıdır.

- **Haccın Sünnetleri:**

- **Kudûm** (varış) tavafı: Hac niyetiyle ihrama giren kişi Mekke'ye varınca Mescid-i Haram'a gider ve Kâbe'yi tavaf eder. Bu tavaf sünnettir.
- Hacıların zaman zaman bilgilendirilmesi (Üç hutbe): Hacıları bilgilendirmek amacıyla yapılan konuşmalardan (hutbe) üç tanesi sünnettir. Terviye günü Mina'ya gitmek ve geceyi orada geçirmek:

- Zilhiccenin sekizinci **günü (terviye)** Mina'ya gidip o günün öğle namazından arefe günü sabah namazına kadar geçen beş vakit namazı orada kılmak ve geceyi orada geçirmek sünnettir.
- Bayram gecesini Müzdelife'de geçirmek. Bayram günlerinde geceyi Mina'da geçirmek.
- Mina'dan dönerken Muhassab veya Ebtâh denen yerde bir süre dinlenmek.

- **F. İhram ve Hükümleri:**

- İhram, hac veya umre yapacak kişinin bu ibadete başlama işlemidir. İhrama giren kişiye normal hayatta helal olan bazı davranışlar ihramdan çıkana kadar yasaklanmış hale gelir. İhrama girecek kişi ihramdan önce genel vücut bakımını yapar; tırnaklarını keser, tıraş olur, yıkanır, yıkanma imkânı yoksa abdest alır.

- Erkek ise üzerindeki bütün elbise ve çamaşırları çıkarır, daha önceden hazırladığı iki parçadan oluşan ihram elbisesine bürünür.
- Ayakkabı yerine üstü ve yanları mümkün olduğunca açık bir terlik giyer. Kadınlar için özel bir kıyafet yoktur. Onlar için kıyafetle ilgili tek şart yüzlerinin örtülmemesidir. Kerahet vakti değilse iki rekât namaz kılar.

- **Telbiye**, Allah'ın davetine gönülden katılma ifadesidir. “**Lebbeyk! Allâhümme** lebbeyk! Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk! İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk! Lâ şerîke lek!”.
- Anlamı: “Davetine uydum, davetine uydum Allah'ım! Davetine uydum. Yoktur senin ortağın. Davetine uydum. Hamd sana. Nimet de senin, hâkimiyet de. Yoktur senin ortağın”.

- Harem dâhilinde oturanlar hac için buldukları yerde, umre için ise harem sınırlarının dışında ihrama girerler.
- Umre ihramı için **Ten'im**'i tercih edilir. Harem ile mîkâtlar arasında kalan bölge **hil** bölgesidir.
- Harem ve onu çevreleyen hillin dışında kalan bütün dünya hakkında **âfâk** terimi kullanılır.

- **Mîkat** denilen ve **Mekke'ye farklı uzaklıklarda olan bu yerler şunlardır**: Zülhuleyfe, Cuhfe, Karn, Yelemlem, Zâtürk.
- **İhram Yasakları**:
- İhramlı g nahtan kaçınır, kavgadan, çirkin tartışmalardan, edep dışı konuşmalardan uzak durur.
- İhrama giren erkekler elbise yerine büyükçe iki havlu şeklindeki **iz r ve rid ** ile vücutlarını örterler. Kemer bağlanabilir.

- Ayaklara terlik giyerler. Gözlük ve kol saati serbesttir. Kadınlar için ihram ile getirilen giyim yasağı yüzün örtülmemesidir.
- Tıraş olmak, başkasını tıraş etmek veya vücudun herhangi bir yerinden kıl almak, tırnak kesmek, ihram elbisesine veya vücudunun herhangi bir yerine güzel koku, parfüm sürmek, hatta temizlikte kokulu sabun kullanmak, her türlü makyaj yapmak kadın erkek herkese yasaktır.

- İhramlının eşi ile bile cinsel ilişkide bulunması, şehvetle ona dokunması, müstehcen konuşmalar yapması yasaktır.
- İhramdan çıkmak için erkekler saçlarını tamamen kazır (halk) veya ucunu en az parmak ucu uzunluğunda, kadınlar sadece uç kısmından yine parmak ucu kadar keser veya kestirirler (taksîr). İhram yasakları bu zamana kadar devam eder.
- İhramdan çıkma aşamasına gelen birisi, kendisinin veya başkasının saçını kesebilir, tıraş edebilir.

- **G. Tavaf ve Hükümleri:** Tavaf, Kâbe'nin etrafında usûlüne göre yedi defa dönmek suretiyle yapılan bir ibadettir. Dönüşlerden her birine şavt denir ve bir tavaf, yedi şavttan meydana gelir.
- Tavaf yapacak kişi Hacer-i esved'in hizasına gelerek bütün vücudu ile oraya döner, niyet eder, namazdaki gibi ellerini içleri Hacer-i esved'e yönelik olarak kaldırır (istikbâl) ve "Allahu ekber! Lâ ilâhe illâllâhu vallâhu ekber! Allahu ekber ve lillâhi'l-hamd" der, elinin içini öper ve Kâbe'yi soluna alarak onun etrafında dönmeye başlar.

- Hacer-i esvedî bu şekilde öpmeye istilâm denir.
- Tavaf esnasında Hicr denilen yerin dışından dolaşmaya dikkat eder. Yarım daire şeklindeki Hicr'in etrafı yaklaşık bir metre yüksekliğinde Hatîm denilen bir duvarla çevrilidir.
- Hacer-i esved'in bulunduğu köşeye yani başladığı yere gelince tavafın bir şavtını tamamlamış olur ve ikinci şavta başlarken aynen başlangıçta olduğu gibi Hacer-i esved'e döner ve ellerini kaldırıp yukarıdaki tekbir, tehlil lafızlarını tekrarlar ve önüne dönüp yoluna devam eder.

- Yedinci şavtın sonunda da her bir şavta başlarken yaptığı uygulamayı yapar. Tavaf esnasında bol bol dua eder, tekbir, tehlil ve Kur'ân kırâati ile meşgul olur. Tavaf, abdestli ve avret mahalli kapalı olarak yapılır. Tavaf bitince iki rekât namaz kılınır. Bu namaz, tavafın vaciplerindedir. Tavaf namazını kılan şahıs eğer sa'y yapacaksa bundan sonra Safâ tepesine yönelir.

- **H. Sa'y ve Hükümleri:**

- Safâ ile Merve arasında gidip gelmeye sa'y denir. Haccın ve umrenin vaciplerindedir. Sa'ye başlayacak kişi iki rekat tavaf namazını kıldıktan ve arzu ederse zemzem içtikten sonra Hacer-i esved'i istikbal edip (ona dönerek eli ile de selamlayıp) Safâ tepesine gelir. Kâbe'ye dönerek "Allahu ekber! Lâ ilâhe illâllâhu vallâhu ekber!" der, peygamberimize salavât getirir ve ellerini açıp dua eder.

- Sonra oradan Merve tepesine gitmek üzere normal adımlarla inişe geçer. Düzlüğe inince sağ ve soldaki yeşil ışıklı iki sütunun hizasından itibaren erkekler, daha sonra gelecek sağlı sollu iki yeşil sütuna kadar hafiften koşarcasına sert adımlarla yürürler.
- Bu yürüyüş veya koşuş şekline hervele denir.

- **I. Arafat ve Müzdelife Vakfeleri:** Arafat vakfesi, haccın rüknüdür ve bu rüknün yerine gelmesi için en azından arefe günü zevâlden sonra bayram sabahı imsâk vaktine kadar geçen sürede bir an orada bulunmak yeterlidir. Fakat Arafat'ın güneş batmadan önce terk edilmemesi gerekir. Arefe günü öğle namazının vakti girince imam tarafından öğle ve ikindi namazları birleştirilerek kıldırılır. Arafat'ta yapılacak dua çok değerlidir.

- Müzdelife'ye intikal hazırlıkları yapılır ve güneşin batma zamanı beklenir. Güneş battıktan sonra Müzdelife'ye hareket edilir
- Müzdelife, Arafat ile Mina arasında bulunan genişçe bir alandır. Arefe günü güneş battıktan sonra hacılar akşam namazını kılmadan Arafat'tan Müzdelife'ye hareket ederler.

- Akşam ve yatsı namazları Müzdelife'de cem ile yani birleştirilerek yatsı namazının vaktinde kılınır. Sabaha kadar Müzdelife'de beklenir ve vakti girince sabah namazı kılınır.
- Namazın arkasından Müzdelife vakfesi yapılır, kibleye dönülerek dualar edilir, tekbir, tehlil, telbiye getirilir. Ortalık aydınlanınca vakfenin peşinden daha güneş doğmadan Mina'ya doğru hareket edilir.

- **İ. Cemrelere Taş Atma (Şeytan Taşlama) ve Hükümleri:**
- Mina, Müzdelife ile Mekke arasında yer alan ve kurban kesme yerlerinin bulunduğu bölgedir. Şeytan taşlama olarak bilinen işlemin yapıldığı cemreler Mina'nın Mekke tarafında yer alır. Burada küçük cemre (birinci cemre), orta cemre ve Akabe cemresi (büyük cemre) adında üç tane cemre (taş atma yeri) bulunur. Hz. Peygamber ve ashabının da hac esnasında yaptığı bu sembolik taşlama için nohut veya en çok fındık büyüklüğündeki taşlar kimseye zarar vermeyecek şekilde atılmalıdır.

- **K. Kurban ve Hükümleri:**
- Hac ve umre ibadeti esnasında kesilen kurbanlara hedy denir. Bu, Harem için hediye edilen kurban anlamında kullanılır.
- Temettu' ve kırân haccı yapanların hedy kurbanı kesmeleri vaciptir.

- **L. İhram Yasaklarının İhlâli ve Cezaları ve Hükümleri:**
- Hac ve umrede ihram veya Harem sebebiyle uzak durulması gereken bir fiilin işlenmesine cinâyet denir. Bu manada herhangi bir cinâyet işleyen, bu günahından dolayı tövbe edip Allah'tan af dilemenin yanında ayrıca ceza veya kefâret olarak nitelenen bazı sorumluluklarla da karşı karşıya kalır.

- **Cinayetler karşısında doğan sorumluluklar:**
- Haccın veya umrenin bozulması.
- Bedene. Dem. Sadaka. Oruç. Tazmindir.
- **Haccın Bozulması:** Hac için ihrama giren kimse Arafat vakfesinden önce cinsî ilişki yasağına uymazsa haccı bozular. Ceza olarak bir küçükbaş hayvan kurban eder ve daha sonraki senelerde bu haccını kazâ eder.

- **İhsâr**: İhrama girdikten sonra herhangi bir sebeple yoluna devam edemeyen veya yoluna devamı fiilen ya da dinen (mesela iddet, yolda mahremın ölmesi gibi) engellenen kimseler muhsar durumundadır.
- **Fevât**, bir şeyin vaktinin geçmesi demektir. Hac için ihrama giren bir kişi arefe günü Arafat vakfesine yetişemezse o seneki haccın vaktini geçirmiş olur. Vekaleten yapılan hacca bedel haccı da denir.

- **M. Umre ve Hükümleri:** Umre, belli bir takvime bağılı olmaksızın yılın herhangi bir gününde ihramlı olarak Kâbe'nin tavaf edilmesi ve ardından Safâ ile Merve arasında sa'y yapıp tıraş olunarak ihramdan çıkılmasıdır. **Umre sünnettir.**
- **Mikat,** Resulullah tarafından belirlenmiş, Mekke'ye veya harem bölgesine gelenlerin ihramsız geçmemeleri gereken beş noktanın her birine verilen isimdir

- Bunlar;
- -Zülhüleyfe -Cufe -Zatürk
- -Karnülmenazil -Yelemlem
- **Tahallül**, ihramdan çıkıp ihram yasaklarının sonra ermesidir.
- *Haccın rükünleri (farzları):
- -İhram
- -Arafat vakfesi
- -Ziyaret tavafı

- *Haccın vacipleri:
- -Sa'y Müzdelife'de vakfe -Şeytan taşlama
- -Halk veya taksir, (**Halk**, saçların dipten traş edilmesi, **Taksir**, saçların uçlarından kesilip kısaltılması)
- *Haccın sünnetleri:
- -Kudüm tavafı (mekkeye geliş tavı)
- -Hac hutbeleri
- -Arife gecesini Mina'da geçirmek
- -Bayram günlerinde Mina'da kalmak
- -**Muhassab**'da bir süre dinlenmek

- **Yapılış Şekli Bakımından Hac Çeşitleri:**
- **İfrad Haccı;** Umresiz yapılan haccdır.
- **Temettu' Haccı;** Aynı yılın hac ayları içerisinde umreyi ayrı ihramla, haccı ayrı ihramla yapmaktır.
- **Kıran Haccı;** Aynı yılın hac ayları içerisinde umre ve haccı tek bir ihramla yapmaktır.

- ***Vacip Hediyeler (Kurban):**

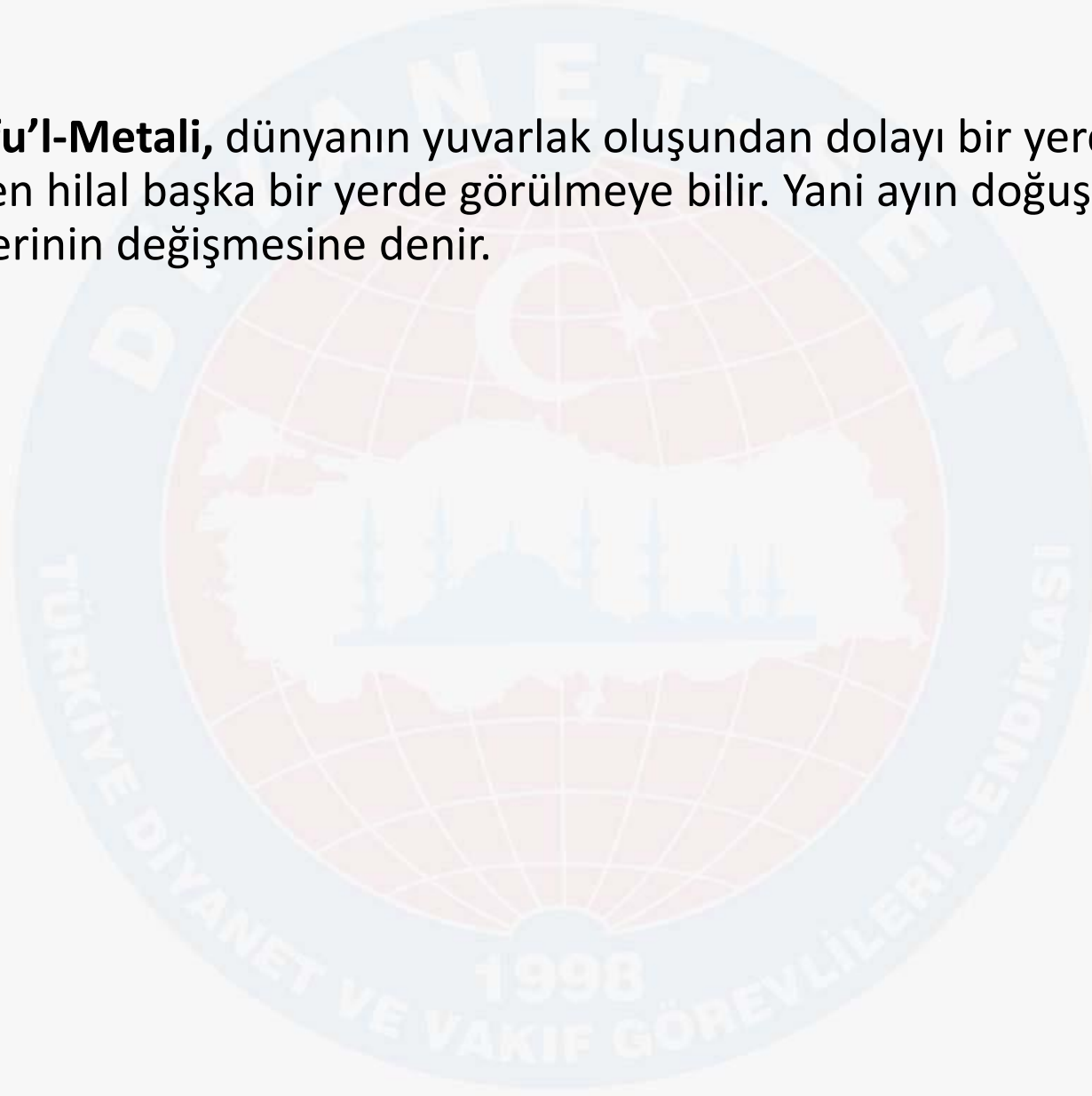
- -Temettu' ve kıran hedyi -Ceza hedyi
- -İhsar hedyi -Nezir (adak hedyi)
- **Not:** İhramlı iken harem bölgesinde yapılması yasak olan şeylerin yapılmasına "cinayet" denir.
- **Not:** Temettü' veya kıran haccı yapanlardan, çeşitli sebeplerle temettü' ve kıran hedyi kesme imkanı bulunmayanlar, üçü hac esnasında, yedisi hacdan sonra olmak üzere toplam on gün oruç tutarlar.

- **KURBAN:**
- İbadet niyetiyle kurban kesme günlerinde belirlenmiş bir hayvanı Allah rızası için kesmektir. Buna **“udhiyye”** denir.
- ***Kurban kesmek;**
- -Ebu Hanifeye göre, vacip
- -İmam Şafi, İmam Malik, Ahmet b. Hanbel ve İmameyn'e göre, sünnet-i müekkededir.

- **İhtilafu'l-Metali**, dünyanın yuvarlak oluşundan dolayı bir yerde görülen hilal başka bir yerde görülmeye bilir. Yani ayın doğuş yer ve vakitlerinin değişmesine denir.

VII. YEMİN VE KEFÂRET HÜKÜMLERİ

Yemin esasen Allah adına yapıldığı için onun hakları çerçevesinde ibadet alanına dâhil olmuştur.

- **A. Yemin Kalıpları ve Şekilleri:** En çok bilinen ve uygulanan yemin kalıbı, kasele suretiyle yemin diye isimlendirilen şeklidir. Adı geçen şekil genellikle şu kalıplarda somutlaşır: “vallahı...”, “billahı...”, “tallahı...” denerek yemin cümlesi kurulur.

- Talâka yani evliliği sonlandırmaya bağlanan yemin. **Muallâk yemin** veya **şartlı** yemin de denen bu şekilde, genellikle bir işi yapıp yapmama kararlılığı, talâka (eskiden bir de köle azadına) bağlanır.
- Mesela “Bir daha Ali ile konuşsam şart olsun” Örfün yemin anlamı verdiği kalıplar. Mesela “Ekmek Kur’ân çarpsın” gibi. Kimi ifade kalıpları niyete ve maksada göre yemin sayılır. Örneğin “Şöyle yaparsam kâfir olayım” gibi.

• B. Yemin Çeşitleri ve Hükümleri:

- Yanlışlıkla yapılan yemin (**Yemin-i lağv yanlışlıkla yapılan yemin kötü niyet yok keffaret yok**),
- Yalan yemin (**Yemin-i Ğamûs batıran yemin bilerek yalan yere yemin keffaret yok tevbe etmeli**),
- Vaad yemin (Yemin-i mün'akide geleceğe yönelik yemin).
- **Mün'akid yemin kendi içinde üç kısma ayrılır:** Mutlak yemin (kişi sağ olduğu müddetçe bu yemin bozulmaz), Muvakkat yemin (vakitle sınırlıdır), Fevr yemini (anında cevap verilmek üzere yemin) yeminlerin gelecekte yerine getirilmesi gerekir.

- **C. Kefâretin Tanımı ve Mahiyeti:** İşlenen bir kusur veya günahdan dolayı hem ceza özelliği bulunan hem de Allah'tan bağışlanma dilemek maksadıyla yapılan bir tür malî ve bedenî ibadettir. Kefâretler günah işleyen kimsenin pişmanlık duymasına ve tövbede bulunmasına vesile olması yanında, sosyal yönü de olan ibadetlerdendir.

- Oruç tutmak, köle azat etmek, belli sayıda fakirleri doyurmak veya giydirmek yollarından birisiyle ifa edilebilen kefâretlerin oruç dışındaki şekilleri doğrudan toplumsal faydayı ve dayanışmayı hedeflemektedir.

- **D. Kefâretin Çeşitleri:**

- **a. Yemin Kefâreti:** Gelecek zamanda bir şeyin yapılması ya da yapılmaması yemini edilir de bunun gereği yerine getirilmezse kefâret (kefâret-i yemin) söz konusu olur.

- Birinci aşamada on fakirin doyurulması veya giydirilmesi ile bir köle azadı gelmektedir.

- Şayet bu üç seçenekten birisini yerine getiremezse o takdirde ikinci aşama olan üç gün oruç tutmak gerekir.

- **b. Oruç Bozma Kefâreti:**
- Ramazan orucunu tutarken eşiyle bilerek ve isteyerek cinsel ilişkide bulunan bir kişi önce bir köle azat etmesini, bunu yapacak gücü yoksa iki ay ara vermeden oruç tutmasın, bunu da yapamayacaksa 60 fakiri sabahlı akşamlı doyurması gerekir.

- **c. Haccın Kurallarını ve İhram Yasaklarını İhlâl Kefâreti:**
- Hac için ihrama giren kimse geçerli bir mazeret sebebiyle tıraş olmak zorunda kalsa keffâret olarak ya üç gün oruç tutacak, ya altı fakiri doyuracak ya da bir küçükbaş hayvan kurban edecektir. Buradaki oruçların ardı ardına tutulma şartı yoktur.
- **d. Hayızlı Eşle Cinsel İlişki Kefâreti:** Hayızlı eşle birlikte olan kimse, bir dinar yani yaklaşık 4, 25 gr. ya da yarım dinar altını sadaka olarak verecektir.

- **e. Adam Öldürme Kefâreti:**

- Kasten ve tasarlayarak adam öldürmenin dünyadaki cezası Kur'ân'a göre kısastır. Buna göre hataen veya kazâen adam öldürmelerde öldürülenin ailesine verilecek diyet cezası yanında bir de kefâret vardır. Kefâret-i katl olarak isimlendirilen bu sorumluluk, önce bir Müslüman köleyi hürriyetine kavuşturmak; eğer bu yapılamıyorsa iki kamerî ay peş peşe oruç tutmakla yerine getirilir.

- **f. Zihâr Kefâreti:**
- Eşinden ayrılmak isteyen koca “Sen bana annemin sırtı gibisin” diyerek onu annesinin yerine koyup onunla cinsel ilişkiye kesin bir şekilde son verdiğini ilan eder ve bu kinayeli cümleyle onu boşamış olurdu.

- Buna göre zihâr kefâreti üç şekilde ödenir.
- _Önce bir köle azadı, eğer bu yapılamıyorsa yukarıda anlatıldığı biçimiyle iki kamerî ay ardı ardına oruç tutmak, buna da güç yetirilemiyorsa yine yukarıda anlatıldığı gibi altmış yoksulu sabahlı akşamlı doyurmak.
- Bunlardan gücüne göre birisini yerine getiren kişi, eşi ile beraber olabilir.

FIKIH SORU ÇÖZÜMÜ

Diyanet-SenTV

5. Bir âyette namazın müminler için vakitleri belli bir farîza olduğu belirtilmiş (en-Nisâ 4/103), kılınacağı vakitlere de Kur'an'ın kendine özgü üslûbu içinde sarîh biçimde veya işaret yoluyla değinilmiştir. Meselâ sabah (salâtü'l-fecr) ve yatsı (salâtü'l-işâ) namazları ismen zikredilirken (en-Nûr 24/58) diğer vakit namazlarına işaretlerde bulunulmuştur. Tefsir kaynaklarında Rûm sûresinin 17 ve 18. âyetlerinde "akşam vaktine eriştiğinizde" ifadesinin akşam ve yatsı namazlarına, "sabah kalktığınızda" ifadesinin sabah namazına, "akşam üstü" ifadesinin ikindi namazına, "öğle vaktine ulaştığınızda" ifadesinin de öğle namazına işaret ettiği belirtilmektedir.

Ayrıca namazın farz kılındığı mi'rac olayının ardından inen İsrâ sûresinin 78. âyetinde geçen öğle ve ikindiye hangi ifade tanımlamaktadır?

- A) Ekımu's-salât
- B) Es-salâtü'l-vüstâ
- C) Dülûkü's-şems
- D) Ğasaku'l-leyl
- E) Kur'ânü'l-fecr

6. Kadınların altın ve gümüşten ziynet eşyasının zekâta tâbi olup olmadığı sahâbe devrinden itibaren tartışmalıdır. Hz. Peygamber'den konuyla ilgili farklı rivayetleri değerlendiren ashap, tâbiîn ve müctehid imamların görüşlerini iki grupta toplamak mümkündür.

Bunlardan hangisi kadınların altın ve gümüş dışındaki süs eşyasının zekâta tâbi olmadığına ittifak edenler arasındadır?

- A) İbn Mes'ûd
- B) Abdullah b. Amr
- C) İbrâhim en-Nehaî
- D) Hasan-ı Basrî
- E) Hz. Ömer

7. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu 22 Eylül 2005 tarihli kararında aşağıdakilerden hangisinin orucu bozmayacağı kanaatine varmıştır?

- A) Göz damlası, kulak damlası, kulağın yıkanması, burun damlası, burun spreyi, göğüs sıkışması gibi rahatsızlıkların tedavisinde kullanılan dil altı hapları, dolgu yaptırmak, diş çektirmek, gargara yapmak, ağızda lokal tedavi için kullanılan sprey.
- B) Gıda ve keyif verici enjeksiyon yaptıрма; hastaya serum veya kan verilmesi; gıda içerikli sıvıların bağırsaklara verilmesi veya orucu bozacak kadar su emilecek şekilde lavman yaptıрма;
- C) Su, yağ vb. gıda özelliği taşıyan başka bir maddenin vücuda girmesi durumunda endoskopi, kolonoskopi yaptıрма;
- D) Bölgesel ve genel anestezi; kulak zarı delik olup orucu bozacak kadar su mideye ulaşacak şekilde kulak yıkatma; periton diyaliz ve damara serum verilerek yapılan hemodiyaliz.
- E) Gıda ve keyif verici olmayan enjeksiyonlar; astım hastalarının kullandığı sprey; göz, kulak ve burun damlası; kulak zarında delik bulunmayanların kulak yıkatması; dil altı kullanma; idrar kanalını görüntüleme, idrar kanalına ilâç akıtma; su, yağ vb. gıda özelliği taşıyan başka bir maddenin vücuda girmemesi kaydıyla endoskopi, kolonoskopi yaptıрма; makat veya kadının üreme organından ultrason çektirme; lokal anestezi uygulama; makattan ve kadının üreme organından fitil kullanma; suyun bağırsaklara verilmesinden sonra bekletilmeyip bağırsakların hemen temizlenmesi kaydıyla lavman yaptıрма; hastaya herhangi bir sıvı maddesi verilmeden hemodiyaliz yaptıрма; anjiyo, biyopsi yaptıрма; kan verme; merhem sürme, vücuda ilâçlı bant yapıştırma;

8. Sa'y, müslümanın sırf Allah istediği için katıldığı bir yürüyüşdür; müslüman bu sayede kendisi gibi aynı yola girmiş, aynı niyet ve duyguları taşıyanlarla beraber koşmanın ne demek olduğunu farkederek. Sa'y sırasında çalımlı ve hızlı yürüyüş, niyet ve duygu bütünlüğü ile kaynaşmış ümmet ruhunun azametini yansıtır.

Sa'y esnasında iki yeşil ışık arasında diye tarif edilen yerde yapılan yürüyüşe ne ad verilir?

- A) Tahallül
- B) Halk
- C) Taksir
- D) Hervele
- E) Şeâir

9. “Allah’a verdikleri sözü ve yeminlerini az bir şey karşılığında değiştirenler var ya işte onların âhirette bir payı yoktur. Allah kıyamet günü onlarla konuşmayacak, onlara bakmayacak ve onları arandırmayacaktır. Onlar için elem verici bir azap vardır” âyetiyle (Âl-i İmrân 3/77), “Bir müslümanın malıyla ilgili haksız yere yemin eden kişi Allah’a kavuştuğunda O’nun gazabıyla karşılaşır” meâlindeki hadis bu tür yeminin günahını ifade eder. Ancak mâsum bir kimsenin canını veya malını korumak adına yalan yere yemin etmek günah sayılmadığı gibi korunan hakkın öneminden dolayı dinen gerekli görülmüştür. Geçmişteki bir hadiseyle ilgili olarak kasten yalan yere yapılan yemindir; buna “yemîn-i fâcire” de denir. Gerçeğe uygun olan yemin ise “yemîn-i sâdık” diye adlandırılır.

Yalan yere yemin, yemin eden kimseyi cehenneme sokacağı için “daldırmak” anlamındaki kökten gelen hangi kelimeyle tanımlanmıştır?

- A) Münakide
- B) Ma’kude
- C) Mugallaza
- D) Ğamûs
- E) Lağv

13. Ramazanda imsak vaktinden söz eden âyetteki (el-Bakara 2/187) “beyaz ve siyah ip” kelimelerini hakiki mânalarıyla alıp yastığının altına siyah ve beyaz renkteki ipleri koyarak vakti belirlemeye çalışan ve daha sonra konuyu Hz. Peygamber’e arzeden Adî b. Hâtim’in durumu mecaz konusu için daha açıktır. Nitekim Adî’yi dinleyen Resûl-i Ekrem bunların “gecenin karanlığı ve gündüzün aydınlığı” anlamına geldiğini ifade etmiştir. Resûlullah’ın hanımlarının sorduğu, “Hangimiz sana daha önce kavuşacağız?” sorusuna “eli en uzun olan” şeklinde cevap vermesi, onların da bu cevapla cömertliğin kastedildiğini anlaması Hz. Peygamber’in günlük hayatında mecazın yer aldığını göstermektedir. Dilde varlığı inkâr edilemeyen mecazın Kur’an’da mevcut olup olmadığı tartışmalıdır.

Kur’an Arap dilinin kurallarına ve ifade şekillerine uygun olarak geldiğinden aşağıdakilerden hangisinde dil olguları ile edebî sanatların Kur’an’da da yer alması tabii değildir?

- A) Mecaz, istiare, kinaye
- B) Teşbih
- C) Temsil
- D) Telmih ve hazif
- E) Tecâhül-i ârif

7. Mecelle bir mukaddime ve on altı kitap içinde 1851 maddeden meydana gelmektedir. 100 maddeden oluşan mukaddime kısmında fıkıhın tanımının yapıldığı birinci madde ile doksan dokuz küllî kaide yer alır. Bunlar, meseleci metoda göre oluşan İslâm hukuk literatürü içinde zamanla çıkarılmış genel hukuk prensipleri olup diğer normatif hükümlerin fıkıhın bütünlüğü içinde daha iyi anlaşılmasına yardımcı olurlar. Bu sebeple tek başlarına herhangi bir hükme dayanak teşkil etmezler.

Mecelle’de aşağıdakilerden hangi bölümleri yoktur?

- A) Borçlar hukuku
- B) Kısmen eşya hukuku
- C) Aile ve miras hukuku
- D) Kısmen yargılama hukuku
- E) Medenî kanunda bulunmaması gereken kısımlar

8. Kur'an-ı Kerim'de, "Ey iman edenler!... Kendinizi öldürmeyin Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir. Kim düşmanlık ve haksızlık ile bunu (haram yemeyi veya öldürmeyi) yaparsa (bilsin ki) onu ateşe atacağız; bu ise Allah'a çok kolaydır." (Nisâ, 4/29-30), "...Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymayın. Allah, bunları size düşünesiniz diye söylemektedir." (En'am, 6/151) buyurulmuştur. Peygamberimiz, acı ve sıkıntılardan dolayı ölümün temenni edilmemesini istemiştir (Buhârî, Merdâ, 19). Temennisi bile yasak olan bir işi gerçekleştirmek elbette büyük bir cürüm olur. Bu deliller de gösteriyor ki, Allah'ın emanet ettiği cana haklı bir gerekçe olmadan kıymak asla caiz değildir. Çünkü bu, hem Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemek hem de O'nun takdirine karşı isyan anlamına gelir. Üstelik bugün, yaşamından ümit kesilen hasta için hızla gelişen tıpta yeni bir tedavi imkânının ortaya çıkması, ihtimal dışı değildir. İslam dinine göre, kişinin kendi canına kıyması (intihar) haramdır.

Tıbbî verilere göre, yaşama ümidi kalmamış veya şiddetli acılar hisseden bir insanın, hayatına bir başkası eliyle son verdirmesine ne ad verilir?

- A) Entübasyon
- B) Beyin göçü
- C) Koma
- D) Ötanazi
- E) Alzheimer

9. Kitap ve Sünnet'in şer'î delil olarak kabulünde görüş birliği vardır. İcmâ ve kıyas da büyük çoğunluğa göre şer'î delildir. Bu dört delil usul kitaplarında "şeriatın asılları" (usûlü's-şer') olarak anılır. Bununla birlikte sadece Kitap ve Sünnet'i veya kitap, sünnet ve icmâ kabul edip kıyası daha tâlî ve farklı bir konumda ele almak da mümkündür. Bu yaklaşım tarzı ise kıyasın bir delilden ziyade diğer üç delilden hüküm elde etme (istismar, istinbat) metotlarından biri sayılmasıyla veya ilk üç delilin kat'î, kıyasın ise zannî delil kabul edilmesinden kaynaklanan derece farklılığının gösterilmesi gayretiyle izah edilebilir.

Buradan hareketle yeni Fıkıh ders kitaplarında edille-i şer'iyenin aslî olanları nasıl sıralanmıştır?

- A) Kitap
- B) Sünnet
- C) Kitap-Sünnet
- D) Kitap, Sünnet, İcmâ
- E) Kitap, Sünnet, İcmâ, Kıyâs

5. Fıkıh kitaplarında iki türlü tahâretten söz edilir. 1. Dinen mânevî kirlilik hali sayılan abdestsizlik, cünüplük, hayız ve nifastan temizlenme. Buna “hadesten tahâret, mânevî necâsetten tahâret, tahâret-i hükmiyye” denir. Hades küçük hükmî kirlilik (hades-i asgar) ve büyük hükmî kirlilik (hades-i ekber) kısımlarına ayrılır. Hades-i asgardan temizlenmenin yolu abdest almaktır.

Bu temizliğe ne ad verilir?

- A. Tahâret-i Hükmiyye-i Suğrâ
- B. Tahâret-i Hükmiyye-i Kübrâ
- C. Tahâret-i Kübrâ
- D. Tahâret-i Suğrâ
- E. Tahâret-i Hakîkiyye

6. Abdestin farzları, âyette (el-Mâide 5/6) zikredildiği üzere şunlardır: Yüzü yıkamak, kolları dirseklere kadar yıkamak, başı meshetmek, ayakları topuklara kadar yıkamak. Sünnî dört mezhep bu şartlar üzerinde ittifak etmiştir. Ancak Şâfiîler bu şartlara, niyet ve tertibi de ilâve ederler. Hanbelîler tertibi ve uzuvların ara verilmeden ardarda yıkanması şarttır. Mâlikîler niyet ve uzuvların ardarda yıkanması yanında, uzuvların yıkanırken ovulmasını abdestin şartlarından sayarlar. Buna ne denilir?

- A. Tadil-i Erkan
- B. Tüma'nine
- C. Kevme
- D. Muvâlât
- E. Tedlîk

7. Klasik fıkıh doktrininin oluştuğu dönemde fazladan bu miktar malı olan kimsenin kurban kesme imkânına sahip olduğu düşünülmüş, ancak kurban nisabında zekâta olduğu gibi bir yıl devam etmiş bir zenginlik olması şartı aranmayarak bayrama erişen kişinin o günlerde bu zenginliğe sahip bulunması yükümlülüğün doğması için yeterli görülmüştür. Böyle bir malî imkâna sahip her müslümanın akıl bâliğ olması kaydıyla kurban kesmesi gerekir. Bu durumdaki kadın ve yetişkin çocuklar bizzat mükellef olmakla birlikte kocası veya babası bunlar adına -hibe yoluyla- kurban keserse o da yeterli olur. Diğer mezhepler kurban kesmeyi sünnet saydıklarından kurban mükellefiyeti için ayrıca bir zenginlik ölçüsü tesbit etmemişlerdir.

Hanefî mezhebine göre kurban kesmeyi vâcip kılan zenginliğin ölçüsü zekâta ve fıtır sadakasında aranan zenginlik ölçüsüyle aynı olup kişinin borçları ve aslî ihtiyaçları dışında ne kadar altına ya da buna denk bir paraya veya mala sahip olması gerekir?

- A. 84 gr.
- B. 87 gr.
- C. 82 gr.
- D. 81 gr.
- ✓ E. 80 gr.

8. Bütün fakihler ilgili âyete dayanarak (el-Bakara 2/222) hayızlı kadınla cinsî münasebette bulunmanın haram ve günah olduğunda, böyle bir fiili işleyenin tövbe etmesi gerektiğinde görüş birliği içindedir.

Buna göre nasıl kefarete ödenmesi gerekir?

- A. 1 dinar (4,25 gr. altın) tasadduk etme
- B. İki ay ara vermeden oruç tutma
- C. Altmış fakiri doyurma
- D. Bir mümin köleyi âzat etme
- E. Üç gün oruç tutma

9. Fıkıh kitaplarında, genel olarak işlenmesinde herhangi bir günah bulunmayan ve yapılması serbest olan fiiller ve bunların dinî hukuka uygunluğu ifade edilirken kullanılan câiz kelimesiyle helâl kavramı arasında yakın bir ilişki vardır ve bu ilişkiden dolayı fûrû kitaplarında “helâl olur” ve “câiz olur” ifadeleri eş anlamlı kullanılmıştır. Ancak, “Eşyada aslolan ibâhadır” ilkesini benimseyen bir yaklaşımla burada da helâl kavramının câizden daha geniş olduğu söylenebilir.

Helâl ve haram şeklinde nitelendirilen bu kurallara ne ad verilmiştir?

- ✓ A. Hudûdullah
- B. Kul hakkı
- C. Emek hırsızlığı
- D. Mekruh
- E. Kelimetullah

14. Hz. Peygamber, Arap Yarımadası'nın çeşitli bölgelerine, şehirlere ve bazı kabilelere valiler tayin etmiştir.

Kaynaklarda bunlara ne denilmektedir?

- ✓ A. Âmil
- B. Vali
- C. Halife
- D. Şeyh
- E. Reis

7. Fıkhın temel kaynakları, diğ er ana İsl m  ilimlerde olduğu gibi Kur'ân-ı Ker m ile Hz. Peygamber'in sünnetidir. Genel tefsir kitapları yanında özellikle ahk m  yetlerinin tefsirine dair "ahk m 'l-Kur'ân" türündeki eserler bu konuda önemli malzeme ihtiva etmektedir.

Bunlar arasında aşağıdakilerden en meŐur olanı değildir?

- A. Tah v 
- B. Cess s
- C. Kiy  el-Herr s 
- D. Eb  Bekir İbnü'l-Arab 
- ✓ E. S buni

8. Geniş anlamıyla fıkhnın ibadetler dışında kalan kısmını, dar anlamıyla daha çok mal varlığına ilişkin hükümleri ifade eden terime ne denir?

- A. Muamelat
- B. İbadat
- C. Muhakemat
- D. Usul
- E. M nakahat

9. Fıkhın doğuşundan günümüze kadar geçirdiği değişme ve gelişmelerde bazan kişiler ve nesiller, bazan da siyasî, sosyal ve kültürel şartlar belirleyici rol oynamıştır. Bundan dolayı fıkhın dönemleri Hz. Peygamber, sahâbe, Abbâsîler, Selçuklular, Moğol istilâsından hangi zamana kadar devirler şeklinde bir sıralamaya tâbi tutulmuştur?

- ✓ A. Mecelle
- B. Aile Nizannamesi
- C. Hanefi fıkhı
- D. Şafii fıkhı
- E. Maliki fıkhı

5. Namazın sünnetleri arasında;

- Rükûya varırken ve namazdaki diğer tekbirleri getirirken "**Allahu ekber**" demek.
- Rükûda erkeklerin açık parmaklarla dizlerini kavraması, kadınların ise parmaklarını bitişirmeleri.
- Rükû ve secdede okunan duaları en az üçer kere tekrar etmek.
- Rükûda erkeklerin sırtları düz olacak şekilde dizlerini kırmadan dik tutmaları; kadınların ise fazla eğilmeden dizlerini hafifçe kırarak sırtlarının yukarıya doğru meyilli şekilde durması gibi kuralları vardır.

Rükûdan sonra doğrulmak da sünnettir, buna ne denir?

- A. İftirâş
- B. Kavme
- C. Celse
- D. Rabbenâ ve leke'l-hamd
- E. Semiallâhü limen hamide

6. اضحيه

- I. **Udhiye Kurbanı:** Temettû ve Kırân haccı yapanların kestikleri kurban
- II. **Adak Kurbanı:** Allah'ın rızası için her zaman kesilebilen kurban
- III. **Hedy Kurbanı:** Kurban Bayramı'nda kesilen kurban
- IV. **Ceza Kurbanı:** Hacta kurban kesmeyi gerektiren durumda kurban
- V. **Nesîke Kurbanı:** Çocuğu olan kimsenin şükür amacıyla kestiğı kurban
- VI. **Nafile Kurban:** Bir işinin olması durumunda adanan kurban

Yukarıdaki kurban çeşitlerinden hangileri doğru eşleştirilmiştir?

- A. Yalnızca I
- B. I ve II
- C. II ve III
- D. III ve IV
- E. IV ve V

- ❖ Hz. Muhammed, “Şüphesiz Resulullah bu bayram günlerinde oruç tutmayı nehyetti. Çünkü Kurban Bayramı günü kurbanlarınızın etinden yiyeceğiniz gündür. Ramazan Bayramı ise oruçlarınıza son verdiğiniz gündür.” (Buhârî, Savm, 66; Müslim, Sıyâm, 138) buyurmuştur.
- ❖ Müslümanların sevinçlerini paylaştıkları bayram günlerinde oruç tutmak harama yakın mekruhtur. Bu oruçlar iki vakitte söz konusu olur;
  - a. Ramazan Bayramının 1. gününde,
  - b. Kurban Bayramının 4. gününde.

Aşağıdakilerden hangisinde oruç tutulması tenzihen mekruhtur değildir?

- a. Visal orucu ve Savm-ı dehr
- b. Sadece aşure günü oruç
- c. Yevm-i şekte oruç ve Cuma günü tek gün oruç
- d. Terviye ve Arefe Günü oruç
- ✓ e. Pazartesi ve Perşembe günleri oruç

8.

Yukarıdaki haritada sıralanmış yerler tam olarak hangisinde verilmiştir?

- A. Cidde - Hill Bölgesi - Zü'l-Huleyfe (Abyâr-ı Ali) - Harem Bölgesi - Mîkât Sınırları
- B. Mîkât Sınırları - Hill Bölgesi - Zü'l-Huleyfe (Abyâr-ı Ali) - Harem Bölgesi - Cidde
- C. Harem Bölgesi - Hill Bölgesi - Zü'l-Huleyfe (Abyâr-ı Ali) - Mîkât Sınırları - Cidde
- D. Zü'l-Huleyfe (Abyâr-ı Ali) - Hill Bölgesi - Harem Bölgesi - Mîkât Sınırları - Cidde
- E. Hill Bölgesi - Zü'l-Huleyfe (Abyâr-ı Ali) - Harem Bölgesi - Mîkât Sınırları - Cidde

9. Yılın çoğunu ahırda yemle beslenerek geçiren hayvan ve ticari bir maksatla elde tutulan değerli atlar, ticaret malları içinde kabul edilir. Bunlardan bir tane bile olsa, zekât nisabına ulaşabileceğinden zekâtını vermek icab eder. At şayet binmek, yük taşımak veya cihat için besleniyorsa ittifakla zekât gerekmez. Eğer atın ticareti yapılıyorsa, ittifakla zekât gerekir. Ancak erkekli ve dişili olarak bir arada bulunan ve nesli için beslenen atlar cumhura göre zekâta tabi değildir.

Yukarıda bahsedilen yılın çoğunu ahırda yemle beslenerek geçiren hayvana ne denir?

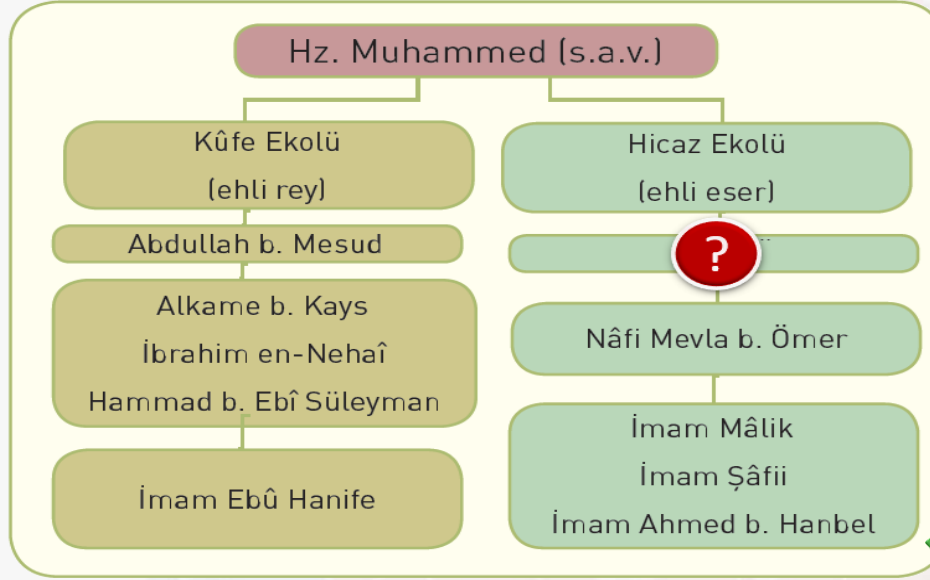
- A. Mûcir
- B. Öşür
- C. Rikâz
- D. Sâime
- E. Alûfe

7. İctihat ehliyetine sahip olan âlim kişiye müçtehit denir. Fıkıh literatüründe fâkih ve müftî kelimeleri de benzer anlamda kullanılmıştır.

Hz. Muhammed'den sonra hicaz ekolünü fıkıhta temsil eden sahabi fâkih kimdir?

- A. Ubey b. Ka'b
- B. Ali b. Ebî Tâlib
- C. Abdullah b. Amr
- D. Abdullah b. Abbâs
- E. Abdullah b. Ömer

8. Mecelle'nin içinde medeni hukukun konuları ele alınmıştır. 1876 yılında Abdülhamit Han zamanında yürürlüğe giren Mecelle, 1926'ya kadar yürürlükte kalmıştır. Mecelle, İslam dünyasında kendisinden sonra yapılan kanunlaştırma faaliyetlerine bir temel teşkil etmiştir.

Mecelleden sonra Mısır'da kimin tarafından Mürşidü'l Hayran ismiyle benzer bir kanun hazırlamıştır?

- A. Kadri Paşa
- B. Mustafa Sabri Efendi
- C. Ahmed Cevdet Paşa
- D. Ebû's-Suud Efendi
- E. Zembilli Ali Cemal Efendi

9.

- Bir kimseye faydalanmak ve mislini iade etmek üzere bir malı vermektir.
- Bu mal verme, ancak misli ve tüketilir mallarda söz konusu olabilir.
- Kur'an ve hadislerde tavsiye edilen bir yardımlaşma çeşididir.
- Hasen olanı, Müslümanları faize bulaşmaktan alıkoyar, sosyal yardımlaşma sayesinde ülfet ve muhabbeti artırarak Müslümanları birleştirir.

Yukarıda sözü edilen ve kısa süreli ihtiyaçlar, dar gelirlilerin acil sıkıntıları veya ticaretle uğraşanların geçici ve kısa süreli finansman açıkları karşılanan ödünç para veya mal vermeye fıkhıta ne denir?

- A. Âriyet
- B. Sarf
- ✓ C. Karz
- D. Hîbe
- E. Lukata

20.

Yukarıda erkek ve kadınların kefenleriyle ilgili parçalar şekillerde gösterilmiş ve ilk harfleri de üzerlerine yazılmıştır.

Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi/hangileri doğrudur?

- I. **Lifâfe:** Yalnızca kadınlar için göğüs örtüsü
  - II. **Ĝâmis:** Boyun kısmından ayaktaki aşık kemiğine kadar uzanan gömlek yerinde bir bezdir.
  - III. **Îzâr:** Baştan ayağa kadar uzanan bir bezdir.
  - IV. **Göğüs Örtüsü:** Yalnızca kadınlar için baş örtüsü
  - V. **Baş Örtüsü:** Sargı yerinde olup baştan ayağa kadar uzanan, baş ve ayak taraflarından birer karış uzun bir bezdir.
- A. Yalnızca I
  - B. IV ve V
  - C. I ve V
  - D. V ve IV
  - E. II ve III

5. İmamın arkasında önce erkekler saf tutar. Sonra erkek çocuklar ve daha geride ise kadınlar saf tutarlar. Kadınların erkeklerin gerisinde saf tutması şarttır. Cemaat ile namaz kılınırken kadınlar, erkekler ile birlikte arada bir engel bulunmaksızın aynı safta, yan yana veya erkeklerin önünde bulunursa; kadınların sağında, solunda ve arkasındaki (yanında ve önünde kadın bulunan) erkeklerin namazları bozular.

Buna göre kadınlar, erkekler ile birlikte arada bir engel bulunmaksızın aynı safta, yan yana veya erkeklerin önünde bulunursa buna ne denir?

- A) Musallî
- B) Muktedî
- C) Muhâzat
- D) Lâhik
- E) Müdrik

6. Peygamberimiz bir kişinin dinen zengin sayılması için sahip olması gereken malları şu şekilde belirlemiştir. 595 gr. gümüş, 80,18 gr. altın veya bunun tutarında para, ticaret malı, 40 koyun veya keçi, 30 sığır, 5 deve. Nisap, dinen zengin sayılmak için belirlenen miktara denir.

Zekâtı vermeden önce verilecek yerin, ayette geçen sekiz sınıftan biri olması konusunda araştırma yapmaya ne denir?

- A) Nisap
- B) Temlik
- C) Taharrî
- D) Hâvâic-i Asliyye
- E) Havl-i Havelan

7. Kâbe, Arafat, Müzdelife ve Mina'da belli dinî görevleri şart ve usulüne uygun olarak yerine getirmek suretiyle yaptıkları ibadettir. Bu ibadeti yerine getirene hacı denir. Hac, hicretten sonra 9. yılda farz kılınmıştır.

İmkânı olan Müslümanların ihrama girdikten sonra hangi ayın 8-12. günlerinde hac ibadetini yaparlar?

- A) Zilhicce
- B) Zilkâde
- C) Muharrem
- D) Recep
- E) Ramazan

8. Sünnetlerin dışında kalan tatavvu da denilen, müstehab veya mendub nevinden namazlardır. Bu namazlar, halk arasında nafile namazlar olarak bilinir. Bunlar beş vakit namaza bağlı olmayıp diğer zamanlarda sevap kazanmak maksadıyla kılınan namazlardır. Kuşluk, istihare, teheccüd, husuf, kûsuf, tahiyetü'l-mescid, evvâbin, tevbe, tesbih, ihrama giriş, yolculuk öncesi ve sonrası kılınan sefer namazları gibi.

Yukarıda adları geçen namazlara ne ad verilir?

- A) Müekked sünnet
- B) Regâib
- C) Revâtib
- D) Gayr-ı müekked sünnet
- E) Mübah

9. Kamerî ayların sonunu ve başını tespitte ihtilaf edilen gün demektir. Bu durum özellikle Şaban ayının 29. günü hava kapalı olup ertesi günün Ramazan ayının ilk günü olup olmadığı hususunda şüpheye düşülmesi ile Ramazan ayının 29. günü hilalin tespit edilememesi ve havanın kapalı olup ertesi günün Şevval ayının ilk günü olup olmadığı hususunda şüpheye düşülmesi durumunda yaşanır. Bu durumda bir önceki ay 30'a tamamlanır. Günümüzde bu konuda Astronomi bilimi verilerinden faydalanılmaktadır.

Yukarıda hangi kavramdan söz edilmektedir?

- A) Fidyeye
- B) Yevmi Şek
- C) Ru'yeti Hilal
- D) İtikâf
- E) Kefaret

7. İstihsanın fıkıh terminolojisine girmesi II. (VIII.) yüzyılda Ebû Hanîfe önderliğindeki Irak hukuk ekolüyle olmuştur. Hanefî mezhebinin yanı sıra Mâlikî, Hanbelî ve Zeydiyye fakihlerinin genel tavır olarak olumlu, Şâfiî, Zâhirî ve Ca'ferî fakihlerinin, erken dönem ehl-i hadîsin ve Mu'tezile kelâmcılarının çoğunluğunun olumsuz bir tavır içinde oldukları görülür. İstihsan, kişinin bir delile dayanmadan kendi güzel gördüğüyle kıyası terketmesidir.

Aşağıdaki örneklerden hangisi istihsana örnek gösterilemez?

- A) Müellefe-i kulûbun zekât payının kaldırılması
- B) Kıtlık zamanı hırsızlara ya da efendisinin malını çalan hizmetçiye had uygulanmaması
- C) Tek celsede söylenen üç talâkın üç ayrı talâk sayılması
- D) Belli durumlarda Ehl-i kitap kadınlarıyla evlenmenin yasaklanması
- E) Şarap sarhoş edici olduğu için haram olması, bütün sarhoş edicilerin haram olması

8. İstishâb, “bir zamanda sabit olan bir durumun aksini gösteren bir delil bulunmadıkça sonrasında da mevcut olduğuna hükmetmek” veya “kesin olarak varlığı ya da var olmadığı bilinen bir duruma ait hükmün şüphe ve tereddüt sebebiyle ortadan kalkmayacağı” anlamındadır.

Buna göre aşağıdaki örneklerden hangisi istishâba girmez?

- A) Canın varlığını temin için insan soyunun ona yaraşır biçimde devamına zemin hazırlayan evliliği meşrû kılınması
- B) Satın alma, miras gibi yollarla birisinin mülkiyetine geçtiği bilinen bir şey yeni bir delil bulunmadıkça başkasının mülkiyetine geçmemesi
- C) Şahısların ölümüne dair delil bulununcaya kadar yaşadığına hükmedilmesi
- D) Ödendiği yönünde delil bilinmediği sürece borcun devam etmesi
- E) Bozulduğu bilinmediği sürece alınan abdestin devam etmesi

9. Fıkıh literatüründe maslahat ruhî veya bedenî, ferdî veya içtimaî olsun, dünyevî ve uhrevî faydaların sağlanmasını ve zararların giderilmesini belirten bir terimdir. Meselâ emsal nafakası ve ecr-i misl hükümleri, sarhoşluk veren içkinin azının ve ribânın yasaklanması, namaz farîzasıyla hedeflenen gayeyi pekiştirmek için ezan okunması ve namazın cemaatle kılınmasının istenmesi zarûriyyâtın, yolculuk sırasında namazların kısaltılmasına müsaade edilmesi hükmünün yanı sıra aynı durumda bazı namazların cem'ine izin verilmesi hâciyatın, kurban hükmünün peşi sıra kurban edilecek hayvanın en iyiler arasından seçilmesinin tavsiye edilmesi tahsîniyyâtın tamamlayıcılarına örnek gösterilir.

Buna göre aşağıdaki örneklerden hangisi maslahatın kapsamına girmez?

- A) Üç kişi bir arada iken ikisinin aralarında gizli konuşmaları üçüncünün kalbini kırabileceği için yasaklanması
- B) Bir kimseden namaz vecîbesinin sâkit olması halinde artık kıraat, tekbir ve dua gibi bu ibadete bağlı olan fiiller de sâkit olur.
- C) Tahsîniyyât iyi insan, iyi kul, iyi müslüman olmanın inceliklerini kavrayabilme, hayata geçirebilme, kalite ve estetiği yakalama çabası içinde olma gibi bir anlam taşır.
- D) Haksız yere cana kıyma ahlâken kötü bir fiildir ve bunun önlenmesi zarûriyyât kümesine yerleştirilmiştir.
- E) Yolculuk sırasında namazların kısaltılmasına müsaade edilmesi hükmünün yanı sıra aynı durumda bazı namazların cem'ine izin verilmesi

10. Dinin, özellikle ibadetlere ilişkin alanında aklın belirleyici rolünden bahsedilemez. Kulluğun yerine getirileceği fiillerin ne olduğu, şekli, sayısı, biçimi vb. hususlar tamamen vahiy tarafından belirlenir ve bildirilir. Akıl, ayet ve hadislerin belirlediği ilke ve hükümlerin hikmetlerini, nedenlerini ve gerekçelerini anlamaya aracı olabilir. Bazı şeyler akılla kavranamasa bile her hâlükârda Allah tarafından emredildiği için, emredildiği şekliyle yerine getirilir.

- I. Hz. Ömer'in, bir haccında Hacerülesved'e yaklaşıp dokunarak öptükten sonra "Çok iyi bilirim ki sen zararı ve faydası olmayan bir taş parçasısın. Eğer Resûlullah sana dokunmamış ve seni öpmemiş olsaydı seni asla öpmezdim." demesi
- II. Peygamberin vahyi sadık bir elçi olarak insanlara tebliğ etmesi ve aynı zamanda bizzat yaşayarak örnek olması
- III. "Onlara, size vermediğimiz imkânlar vermiş ve kulaklar, gözler ve kalpler bahşetmiştik; ama Allah'ın ayetlerini bile bile inkâr ettikleri için kulakları, gözleri ve kalpleri onlara bir fayda sağlamadı ve alaya aldıkları şeyler onları kuşatıp yok ediverdi." (Ahkâf suresi, 26. ayet.) bildirimde bulunulması
- IV. Hz. Peygamberin "Üç kişiden kalem (sorumluluk) kaldırılmıştır: erginlik çağına kadar çocuktan, iyileşinceye kadar akıl hastasından ve uyanıncaya kadar uyuyandan." buyurması
- V. Hz. Ali'nin "Eğer din sadece akılla olsaydı, ben mestin üstünü değil altını meshederdim; hâlbuki Resûlullah'ı üstünü meshederken gördüm." buyurması,

Buna göre yukarıdakilerden hangisi aklın yetki ve belirleyicilik sınırlarını ortaya koyan bir örnektir?

- A) Yalnızca I
- B) Yalnızca IV
- C) Yalnızca V
- D) II ve III
- E) I, IV ve V

5. İbadet: Allah'a içten gelerek ve gönüllü olarak yönelmek, boyun eğmek ve itaat etmektir. Yükümlünün Allah'a duyduğu saygı ve sevginin sonucunda O'nun rızasını kazanma davranışlarıdır. İbadet, zikir olarak Allah inancını zihinde canlı tutmaktır. Fikren Allah'ın yarattıkları hakkında düşünmektir. Şükür olarak da O'na minnettar olmaktır.

Dinî kapsamlı yapılan davranışlara ne denir?

- A. Taat
- B. Kurbet
- C. Taabbüt
- D. Ubûdiyyet
- ✓ E. İbâdât-ı mersûme

6. Sünnet: Hz. Peygamber'den nakledilen söz, fiil ve onaylardır.

- I. Müekked Sünnet: Hz. Peygamber'in zaman zaman terk ettiği sünnetlerdir. Bunu yapan sevap kazanır, terk eden kınanmaz.
- II. Gayr-ı müekked sünnet: Hz. Peygamber'in devamlı olarak yaptığı ve ara sıra terk ettiği fiillerdir Terk eden kınanır.
- III. Sünnet-i hüdü: Hz. Peygamber'in insanî davranışlarıdır. Hz. Peygamber'in beyaz elbise giymesi gibi. Bu fiillerde dinî yükümlülük yoktur.
- IV. Sünnet-i zevâid: Dinî vecibeleri tamamlayıcı fiillerdir. Cemaatle namaz kılmak gibi.
- V. Müstehab: Hz. Peygamber'in zaman zaman işleyip terk ettiği işlere denir. Yapılmasında sevap vardır, terkinde kınama yoktur.

Yukarıdaki eşleştirmelerden hangisi doğrudur?

- A. I ve II
- ✓ B. Yalnızca V
- C. I ve III
- D. II ve IV
- E. III ve IV

7.

- I. Rükün: İbadetlerde rükünler farzlardır. Secde, namazın rükündür.
- II. Şart: Vakit namazın, ramazan ayı da orucun sebebidir gibi.
- III. Sebep: Abdest namazın şartlarındandır. Namazın geçerliliği abdeste bağlıdır gibi.
- IV. Mâni: Mükelleflerin hepsi için bütün durumlarda ilkten konan hükümlerdir. Namaz gibi.
- V. Azîmet: Kan hısımlığı evlenmeye engel gibi.

Yukarıdakilerden hangisi yanlış eşleştirilmemiştir?

- ✓ A. Yalnızca I
B. Yalnızca II
C. Yalnızca III
D. V ve IV
E. III ve II

8. Fıkhi hükümlerin kaynağı olma açısından sünnetin işlevleri aşağıda verilmiştir.

- I. Teyit edici sünnet
- II. Açıklayıcı sünnet
- III. Kur'an'ın genel hükümlerini sınırlandırıcı sünnet
- IV. Kur'an'ın değinmediği konularda hüküm getiren sünnet

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Kur'an'da yer alan konuları sünnet de ele alır ve onları pekiştirir?

- ✓ A. Yalnızca I
- B. Yalnızca II
- C. Yalnızca III
- D. Yalnızca IV
- E. II ve V

9. Suların Kategorileri aşağıda verilmiştir.

Aşağıdaki sularla ilgili tanımlardan hangisi doğrudur?

- A. **Temiz ve temizleyici sular:** Tavuk ve ördeğin, kedi gibi eti yenmeyen ve evde bulunması câiz olan evcil hayvanların (köpek böyle değildir), çaylak, doğan gibi yırtıcı kuşların artığı olan sularıdır.
- B. **Temiz ve temizleyici ama mekruh sular:** Rengi, kokusu ve tadı bozulmamış, içine pis bir madde karışmamış sulardır.
- C. **Temiz fakat temizleyici olmayan sular:** İçine pislik düştüğü kesin olarak bilinen sulardır.
- D. **Temiz ve temizleyici olmayan sular:** (Mâ-i müsta'mel) Abdest, gusül gibi temizlikte kullanılmış sulardır.
- ✓ E. **Temizliğinde şüphe bulunan sular:** Eşek ve katırın artığı sular gibi.

7. Haccın veya umrenin bozulmasına ilişkin en ağır cinayat cezası aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Sadaka
- B. Oruç
- C. Tazmin
- ✓ D. Bedene
- E. Dem

8. Terviye günü Mina'ya gidip geceyi orada geçiren bir kişi ne yapmaz?

- A. Bayram gecesini Müzdelife'de geçirmek
- B. Bayram günlerinde geceyi Mina'da geçirmek.
- C. Mina'dan dönerken Muhassab veya Ebtâh denen yerde bir süre dinlenmek.
- ✓ D. Kâbe'yi tavaf etmek
- E. Kurban kesmek

9. Aşağıdakilerden hangisi haccın vacipleri arasında yer almaz?

- A. Sa'y. Safâ ile Merve arasında yürümek.
- B. Müzdelife vakfesi.
- C. Cemrelere taş atmak (şeytan taşlama).
- D. İhramdan çıkmadan önce saçların kazınması veya kısaltılması (tırâş).
- ✓ E. Hac niyetiyle ihrama giren kişi Mekke'ye varınca Mescid-i Haram'a gider ve Kâbe'yi tavaf eder.

10. Zekâtın ödeneceği yerler ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kamu yararı dolayısıyla ödeme yapılanlar arasında yer alır?

- A. Fakirler ve Miskinler:
- B. Boyunduruktan Kurtarılması Gerekenler (rikâb).
- C. Borçlular (ğârimîn).
- D. Yolda Kalanlar (ibnü's-sebîl)
- ✓ E. Kalpleri Kazanılmak İstenenler (müellefe-i kulûb).

5.

1

2

3

4

5

6

7

8

Yukarıdaki zekatla ilgili bilgilerden hangi numaralarla yanlış tanımlanmıştır?

- A. 1: 20 Miskal; 8: 5/1
- B. 5: 30; 4: 40/1
- C. 6: 5; 3: 595 gr.
- D. 2: 80.18 gr.
- E. 7: 10 Vesk

6.

Zekâtı Verilecek Malda Aranılan Şartlar

Yandaki tabloda tanımlanan malın üreyip artan cinsinden olması aşağıdakilerden hangi numaralarda yanlış verilmiştir?

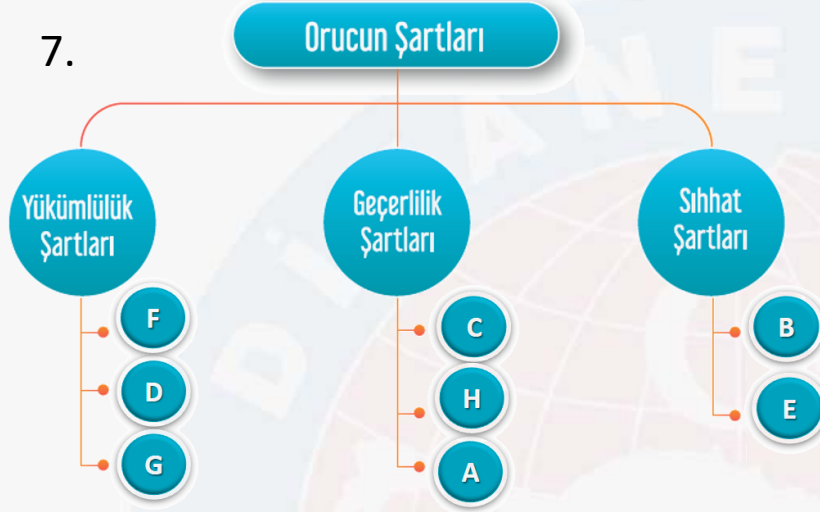
- A. (I) Hakiki gerçek nema
- B. (II) Takdiri hükmi nema
- C. (II) Hakiki gerçek nema
- D. (I) Takdiri hükmi nema
- ✓ E. (IV) Takdiri hükmi nema

7.

- H. Mukim olmak
- A: Niyet etmek
- B. Müslüman olmak
- E: Ergenlik çağına gelmek
- G: Âkil olmak
- D: Orucu bozan hâllerden uzak durmak
- F: Kadının hayızlı ve nifaslı olmaması
- C: Oruç tutmaya gücü yetmek

Yukarıda orucun şartlarına ilişkin yükümlülük şartları, geçerlilik şartları ve sihhat şartları sıralanmıştır.

Aşağıdakilerden hangileri doğru sıralanmıştır?

- A. F ve D
- B. G ve C
- C. B ve E
- D. H, B ve G
- E. C, H ve A

8. Hac ve umre yapanların bazı davranışları kendilerine yasak etmeleri ve bu amaçla giydikleri kıyafete ihram denir. Erkekler iki parça havlu veya benzer bir kumaştan yapılan dikişsiz sade bir kıyafete bürünür.

Bu kumaşlardan belden aşağısına dolayarak örtülen parçasına ne denir?

- ✓ A. İzâr
- B. Ridâ
- C. Peçe
- D. Abâye
- E. Telbiye

9. Aşağıda ihram yasaklarına yer verilmiştir.

- Elbise Giymek
- Kokulu Maddeleri Kullanmak
- Yağlanmak: (Krem sürmek)
- Tıraş Olmak veya Saçını Kesmek
- Tırnaklarını Kesmek
- Cinsel Davranışlar

İhramlı olan kimse saçının veya sakalının dörtte birini veya daha fazlasını tıraş ederse, aşağıdaki hangi cezayı ödemesi gerekir?

- ✓ A. Dem gerekir.
- B. Sadaka verir.
- C. Bedene gerekir.
- D. Tazmin gerekir.
- E. Cezası yoktur.

7. Aşağıdakilerden hangisi cuma namazının vucubunun şartları arasında yer almaz?

- A. Hür olmak
- B. Mukîm olmak
- C. Sağlıklı olmak
- D. Mazereti olmamak
- ✓ E. Hutbe

8. Aşağıdakilerden hangisi tatavvu' namazları içinde yer almaz?

- A. Kuşluk (Duhâ)
- B. Teheccüd
- C. Kûsûf ve Husûf
- ✓ D. Terâvih
- E. Tahiyyetü'l-Mescid,

9. Aşağıdakilerden hangisi orucun edâsının farz olmasının şartları arasında yer alır?

- A. Şahsın sağlıksız olması
- ✓ B. Şahsın mukîm olması
- C. Niyet edilmesi
- D. Kadınların ay hâlinde olması
- E. kadınların loğusalık hâlinde olması

10. Balıklar, % kaç oranında zekâta tâbidirler?

- A. % 2
- B. % 25
- C. % 10
- D. % 5
- ✓ E. % 2,5

5. Bu kelime, hac ve umreye başlayıp bundan engellenenlerin kurban göndermesini emreden âyette (el-Bakara 2/196) fiil kalıbıyla kullanılmış olup başlanmış bir hac ve umre ibadetini tamamlamaya imkân vermeyen engellerin ortaya çıkışını ifade eden bir terim olarak fıkıh literatüründe kullanılmasının kaynağını teşkil etmiştir. Yani, “hac veya umrenin rükünlerini ifadan engellenme” anlamındadır. Hanefîler “farz veya nâfile hacda ihrama girdikten sonra Arafat’ta vakfeye durmaktan ve Kâbe’yi tavaf etmekten, umrede ise tavaftan alıkonulmak” şeklinde tanımlarlar.

Alıkonulan kimseye ne ad verilir?

- A. Fevad
- B. Tahallül
- C. Temettü
- D. Ten'im
- ✓ E. Muhsar

6. İhramlıyken saç veya sakalın tamamını tıraş etmek, bir organın tamamına güzel koku sürünmek, erkeklerin bir tam gün başını örtmesi ciddi ihlâl sayılıp dem gerektirirken saçın veya sakalın dörtte birinden azını tıraş fide, bir tırnağın kesimi sadakayı gerektirir. Cinsel ilişki dışındaki cinsî yasakların ihlâliyle ilk tahallül sonrası ve ziyaret tavafından önceki cinsel ilişki de dem gerektirir. Avlanma veya Harem bölgesinin tabii ağaç ve bitki örtüsüne zarar verme halinde kural olarak bunların bedeli tasadduk edilir.

Bazı durumlarda her fide miktarı karşılığında ne yapılması gerekir?

- ✓ A. Bir gün oruç tutulabilir.
- B. Bedene gerekir
- C. Dem gerekir.
- D. Tazmin gerekir.
- E. Sadaka gerekir

7.

- Sarık sarmak, baş örtüsünü bağlamak gibi fiiller normalde iki elle yapıldığı için namazı bozar.
- Düşen takkeyi başa koymak veya baştan çıkarmak, baş örtüsünü düzeltmek, cep telefonunu kapatmak gibi fiiller mûtat olarak tek elle yapıldığından namazı bozmaz.

Buna göre namazın mahiyetiyle bağdaşmayan bir fiilin namaz esnasında onu bozacak düzeyde oluşunu ifade eden terim aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Amel-i Kalîl
- ✓ B. Amel-i Kesîr
- C. Tuma'nîne
- D. Celse
- E. Vehim

8. Ölünün üzerinden, sağlığında mazereti sebebiyle tutamadığı oruç borçlarının düşürülmesi için fidye verilmesi hususu, âyet ile sabittir. Kur'an-ı Kerim'de, "Oruç tutmaya güç yetiremeyenler, bir yoksul doyumuna yetecek kadar fidye öder." (Bakara, 2/184) buyrulmaktadır. Bu âyetin hükmüne göre, oruca güç yetiremeyen veya sağlık mazeretleri sebebiyle Ramazan'da ve diğer zamanlarda oruç tutmaktan aciz olan kimselerin, tutamadıkları her bir gün için fidye ödemeleri gerekir.

Fakihlerin çoğunluğu, yukarıdaki âyet-i kerimeden hareketle, mazeretli veya mazeretsiz oruç tutmamış ve kaza etmeden vefat etmiş olan kimselerin oruç borçları için de fidye ödeneceğini, hatta bu kimselerin bu konuda vasiyette bulunmaları gerektiğini ifade etmişlerdir.

Ölen kişinin sağlığında çeşitli sebeplerle eda edemediği oruç, adak, keffâret gibi dinî mükellefiyetlerinin, ölümünden sonra fidye ödenerek düşürülmesi, böylece o kişinin bu tür borçlarından kurtulması anlamını taşıyan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Iskât-ı kurban
- B. Iskât-ı hac
- C. Iskât-ı yemin
- D. Iskât-ı salat
- ✓ E. Iskât-ı savm

9. Beş vakit namazdan her birinin kendine ayrılan vakit içinde kılınması farz olmakla beraber bazı özel durumlarda öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı namazlarının birleştirilerek (cem') kılınması câiz görülmüştür. Birleştirilen iki namazın, öncekinin vaktinde kılınması olabildiği gibi sonrakinin vaktinde kılınmasına mümkündür.

Önceki namazın kendisine ayrılan vaktin son kısmında, sonraki namazın vaktinin ilk kısmında kılınması halinde ise hangi cem' meydana gelmiş olur?

- ✓ A. Cem'-i Sûrî
- B. Cem'-i Te'hîr
- C. Cem'-i Takdim
- D. Cem'i Telîf
- E. Cem'i Tavakkuf

5. Medine'de tâbiîn döneminin birinci nesil fakihleri ve özellikle bunlar arasında ayrı bir konuma sahip bulunan fukahâ-yi seb'â Hz. Ömer, Zeyd b. Sâbit, Abdullah b. Ömer, Hz. Osman, Hz. Âişe, Abdullah b. Abbas gibi fakih sahâbîlerin Kur'an ve hadis bilgisinin, fikhî görüş ve usullerinin Nâfi', Zührî, Ebü'z-Zinâd, Rebîâtürre'y, Yahyâ b. Saîd gibi bir sonraki nesli teşkil eden Medineli fakihlere geliştirilerek aktarılmasının yanı sıra Medine fıkıh ekolünün oluşmasında da önemli bir rol üstlenmişlerdir
Tâbiîn döneminde yaşamış Medineli yedi fakihten hangisi aşağıda yer verilmemiştir?

- A. Urve b. Zübeyr b. Avvâm
- B. Saîd b. Müseyyeb
- C. Ubeydullah b. Abdullah
- D. Süleyman b. Yesâr
- ✓ E. Abdurrahman b. Avf

7. Mirasçılık sebepleri kan hısımlığı, evlilik ve velâdır. Kan hısımlarının ve nikâh bağı devam ettiği sürece karı kocanın mirastan ne kadar pay alacakları bir anlayışa göre iki, diğerine göre üç kademeli üleştirme usulünün uygulanmasıyla açıklık kazanır. Birinci kademeyi muayyen pay sahipleri (ashâbü'l-ferâiz) oluşturur. Bunlar karı, koca, baba, anne, kız, oğul kızı, öz kız kardeş, baba bir kız kardeş, anne bir erkek ve kız kardeşler, baba tarafından araya kadın girmeyen dedelerle anne ve baba tarafından ninelerdir.

Ashâbü'l-ferâiz için tayin edilen en fazla pay ne kadardır?

- ✓ A. $2/3$
- B. $1/8$
- C. $1/2$
- D. $1/3$
- E. $1/4$ veya $1/6$

8. Müctehidlerin tabakaları; müctehidlerin tâbi tutulduğu en yaygın ikili tasnif “mutlak-mukayyed”, “müstakil-gayri müstakil” veya “mutlak-müntesib” şeklindedir. Bunu “şeriatta müctehid-mezhepte müctehid” şeklinde ifade edenler de vardır.

İslâm dünyasının son yüzyılında, ictihada yapılan bu vurguyu aşırı bulan ve geleneksel anlayışlarla bu yeni yönelişlerin arasını birleştirmeye çalışan bir eğilimden söz etmek mümkündür. Bu eğilim, gerçek ve modern anlamda ictihad yerine geleneksel ictihadlar içinden uygun olanları seçip alma, yeni karşılaşılan problemleri ise aşağıdakilerden hangisinin için yer almıştır?

- ✓ A. Kolektif ictihad
- B. Tahrîcü’l-menât
- C. Tenkîhu’l-menât
- D. Tahkîku’l-menât
- E. Mefhûmü’l-muvâfakât

9. Fıkıhta “herhangi bir mal veya hizmetin peşin satış fiyatı ile vadeli satış fiyatı arasındaki fark” diye tarif edilir. Bir malın peşin ve vadeli fiyatları arasındaki fark kendi başına bir hukukî işlem olmayıp bir hukukî işlemin başlangıcında -meselâ satım akdi için- tarafların irade beyanlarını iki veya daha fazla ihtimal üzerine ortaya koymaları ve bunun neticesinde peşin ve vadeli fiyat arasında bir farkın meydana gelmesidir. Hukukî açıdan bu durum icap veya icap teklifi şeklinde kabul edilebilir. İcap olarak kabul edilmesi durumunda karşı tarafın bu ihtimallerden birini seçmesiyle akid kurulur; icap teklifinin kabul edilmesi durumunda ise karşı tarafın bu iki ihtimallerden birini seçtiğini bildirmesi icap olur ve ilk tarafın bunu kabul etmesiyle akid kesinleşir.

Yukarıda aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmektedir?

- A. Enflasyon
- B. Devlüasyon
- C. İhtiyaç akçesi
- D. Selem Akdi
- ✓ E. Vade farkı

5. İ'tikâfın meşruiyeti Kur'an ve Sünnet ile sabittir. "Mescidlerde i'tikâfta bulunduğunuz zaman kadınlara yaklaşmayın" (el-Bakara 2/187) meâlindeki âyetle Hz. Âişe'nin, "Resûl-i Ekrem ramazanın son on gününde i'tikâfa girerdi. O bu âdetine vefatına kadar devam etmiştir. Sonra onun ardından hanımları i'tikâfa girmiştir" İ'tikâf, vâcip, sünnet ve mendup (müstehap) olmak üzere üçe ayrılır. En az i'tikafta bir gün kalma tavsiye edilmiştir.

Adak i'tikâf kaç günden aşağı olmaz?

- A. İki gün
- B. Bir gün
- C. Beş gün
- ✓ D. Üç gün
- E. Bir hafta

6. Hanefîler'e göre Arafat vakfesinden sonra henüz ihramdan çıkmadan bulunulacak cinsî münasebetten dolayı ceza olarak bir bedene kesmek gerekir. Cünüp, hayızlı ve nifaslı iken yapılan ziyaret tavafının hükmü de böyledir; ancak temizlendikten sonra tavaf iade edilirse bedene cezası düşer. Hac için ihrama girmiş bir kimsenin Arafat vakfesinden önce cinsî münasebette bulunması halinde dört mezhebe göre haccı fâsid olduğu gibi Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelîler'e göre ayrıca ceza olarak bir bedene gerekir.

Hanefîler'e göre cezası nedir?

- A. Sadaka
- B. Bedene
- C. Oruç
- ✓ D. Dem
- E. Tazmin

7. Kesilecek hayvanın gözle görülür bir noksanının bulunmaması gerekir. Kurban edilecek hayvanın sağlıklı, organlarının tamam ve besili olması, hem ibadetin gaye ve mahiyetine hem de sağlık kurallarına uygun düşer.

Aşağıdakilerden hangisi bir kusur değildir?

- A. Kötürüm derecesinde hasta, zayıf ve düşkün, bazı organları eksik, meselâ bir veya iki gözü kör, kulakları ve boynuzları kökünden kesilmiş, dili kesik, dişlerinin tamamı veya çoğu dökülmüş, kuyruğu ve memesi kesik hayvanlar kurban olmaz.
- ✓ B. Hayvanın doğuştan boynuzsuz, şaşı, topal ve dengesiz, biraz hasta, bir kulağı delinmiş veya yırtılmış olmasında kurban açısından bir sakınca vardır.
- C. Koyunun, daha semiz ve lezzetli olması için doğduğunda kuyruğunun kısmen veya tamamen kesilmesi kusur sayılmaz.
- D. Kurban niyetiyle satın alınan sağlıklı bir hayvanın sonradan kusurlu hale gelmesi durumunda başka bir kurbanlık hayvanın alınması gerekir.
- E. Hanefiler kesim esnasında sakatlanmasını «D» şikkındaki kuraldan ayrı tutarlar.

8.

- I. “Yemin edecek kişi Allah dışında hiçbir şey üzerine yemin etmesin” (Nesâi, “Eymân”, 4)
- II. “Allah dışında bir şey üzerine yemin eden kimse kafir olur” (Müsned, II, 34)
- III. “Allah atalarınızın üstüne yemin etmenizi yasaklamıştır” (Buhârî, “Eymân”, 4)

gibi hadisler gereği yemin “vallahı, billâhi, tallahi”; “rahmâna yemin olsun ki”; “canım elinde bulunan Allah’a yemin olsun ki”; “Allah’ın kudreti üzerine yemin ederim ki” ifadeleriyle yapılır.

Buna göre yukarıdaki hadislerden hangisi yanlış verilmiştir?

- A. Yalnızca I
- ✓ B. Yalnızca II
- C. Yalnızca III
- D. I ve II
- E. II ve III

9. Hanefîlere göre, cellâlenin eti de sütü de mekruhtur. Şayet cellâle hayvan tavuk cinsi ise üç gün, koyun ise dört gün, sığır ve deve ise on gün hapsedilir ve bu esnada temiz alafı beslenirse hayvan temizlenmiş olur ve yenmesi helal olur. Şafiîlere göre, Cellâlenin yenilmesi mekruhtur. Cellâle, yediklerinin çoğunluğunu dışkının teşkil ettiği deve, koyun, inek, tavuk gibi hayvanlardır. Şayet Cellâleye tâhir bir yiyecek yedirilirse mekruhluk ortadan kalkar.

Hanbelîlere göre, Cellâle haramdır. Bu, yediklerinin çoğunluğunu necasetin teşkil ettiği hayvandır. Böyle bir hayvanın aynı şekilde sütü de haram olur. Tavuk cinsi için üç gün, deve, sığır ve benzerleri için kaç gün süre ile hapsedilir?

- A. Üç gün
- B. Yedi gün
- C. On beş gün
- D. Otuz gün
- ✓ E. Kırk gün

7. İddet, evliliği sona eren kadının yeniden evlenebilmesi için beklemesi gereken süre anlamında fıkıh terimidir. Kocanın kaybolup kendisinden haber alınamaması ve yaşayıp yaşamadığının bilinmemesi halinde, yani mefkûdün evliliğinin sona erdirilmesinde nasıl bir prosedürün izleneceği ve hangi sürelerin bekleneceği hususu fakihler arasında yoğun tartışmalara konu teşkil etmiş olmakla birlikte, mahkemece mefkûd kocanın ölümüne ve bu sebeple tefrike karar verilmesinin ardından kadının ölüm iddeti beklemesi gerektiği açıktır. Hanefîler, ölümüne kesin nazarıyla bakılacak şartlarda kaybolmamışsa mefkûd hakkında hükmen vefat kararı vermenin ortaya çıkarabileceği sakıncalara, özellikle eşi yeni bir evlilik yaptıktan sonra mefkûdün çıkıp gelmesi ihtimaline ağırlık vererek bu karar için bekleme süresini uzun tutma yolunu tercih etmişlerdir.

Ebû Hanîfe'den nakledilen görüşlerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- ✓ A. Hükmen ölüm kararı için mâkul bir süre beklendikten sonra ölüm kararı verilmesinin kamu otoritesinin yetkili sayılmasının daha isabetli olacağı
- B. Savaşta veya salgın hastalık, tabii âfet, deniz kazası gibi tehlike şartları içinde kaybolmayan kişi hakkında yetmiş yaşına ulaşacağı tarihe kadar hükmen ölüm kararı verilemez.
- C. Mefkûdün kayboluş şartları hayatta olabileceğini düşündürüyorsa ölüm kararı için kişinin ortalama olarak yaşayabileceği sürenin dolmasına kadar beklemek gerekir.
- D. Mefkûdün ölümü kesinleşmedikçe nikâh feshedilemez.
- E. On, hatta dört yıl beklemenin yeterlidir.

8. Nassın lafız ve mânasından hareketle, nassın bulunmadığında da çeşitli istinbat metotları kullanılarak şer'î hüküm hakkında zannî bilgiye ulaşma çabasının genel adıdır.

Aşağıdakilerden hangisi ictihat ile ilgili hangisi yanlıştır?

- A. Muhammed İkbâl mutlak anlamıyla ictihadı İslâm düşüncesinde hareket ve tecdidin mihveri olarak görür.
- B. Muhammed Abdüh gibi yenilikçiler, İslâm'ın öz itibariyle modern dünyanın ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasite ve potansiyele sahip olduğunu, İslâm dünyasının içinde bulunduğu geri kalmışlığın sebeplerinin başında ictihad kapısının kapatılması ve taklidin yaygınlaşması olduğunu ileri sürerek yeniden ictihad çağrısı yapmışlardır.
- C. Zerkeşî, genel kabule mazhar olan dört mezhebin usulü dışında ictihad etmenin artık câiz olmadığı görüşündedir.
- D. Evzâî, Süfyân es-Sevrî, Vekî' b. Cerrâh ve İbnü'l-Mübârek'ten sonra ictihat kapısı kapanmıştır.
- ✓ E. Şâfiî'den sonra ihtiyâr etmek câiz olmuştur.

9. II. (VIII.) yüzyılın ortalarında tedvin ve tasnif faaliyetlerine başlayan İslâm âlimlerinden İbn Cüreyc Mekke'de, Mâlik b. Enes Medine'de, İbn Ebû Arûbe ve Hammâd Basra'da, Ma'mer Yemen'de, Süfyân es-Sevrî Kûfe'de bu konuda ilk olma özelliğini taşıırken aşağıdaki hangi mezhep imamı **Dımaşk'ta ilk tedvin ve tasnif faaliyetinde bulunan âlim olarak tanınır?**

- ✓ A. Evzâî
- B. Ebu Hanife
- C. Züfer
- D. Şeybani
- E. Davud-u Zahiri

5. Hz. Peygamber ve Hulefâ-yi Râşidîn'in genellikle her namaz için ayrı abdest aldıkları bilinmektedir. Ancak, Mekke'nin fethi gününde Hz. Peygamber aynı abdestle birden fazla vaktin namazını kılmış ve Hz. Ömer'in, daha önce böyle yapmadığını söyleyerek durumu sorması üzerine, bunu bilerek yaptığını belirtmiştir. Yine sahâbeden birçoklarının aynı abdestle birkaç vaktin namazını kıldıkları sahih hadislerle rivayet edilmektedir.

Aşağıdakilerden hangi mezhepler her namaz için ayrı abdest alınması gerektiğini ileri ?

- A. Mâlikîler ile Sevriyyeler
- B. Hanbelîler ile Evzâîler
- C. Hanefîler ile İbn Şübrüme
- D. Şafiîler ile Ebû Leylâ
- ✓ E. Zâhirîler ile Şiîler

6. Hac ile ilgili aşağıdaki kavramlardan hangisinde maksat mutlak haccdır, bu sıfatı haccı umreden ayırmak için kullanılmıştır?

- A. Hacc-ı Asğar
- ✓ B. Hacc-ı Ekber
- C. Hacc-ı Kıran
- D. Hacc-ı Temettü
- E. Hacc-ı İfrâd

7. İmam Ebû Hanîfe'ye nisbet edilen tarifinde, "Fıkıh, kişinin hak ve vecîbelerini bilmesidir" denerek iman, amel ve ahlâk sahaları fıkıh kapsamına alınmış iken sonraları bu tarife "min ciheti'l-amel" veya "amelen" (amel yönünden) kaydı ilâve edilmiştir. Zira Ebû Hanîfe fıkıh çatısı altında üç sahayı birlikte tasavvur ediyordu: İtikadî fıkıh, amelî fıkıh, vicdanî fıkıh (ahlâk ve tasavvuf). Fıkhın müstakil ilim dalı haline gelmesiyle bu tarif sadece ikinci saha ile sınırlandırılmış oluyordu. Nitekim Şâfiî çevrelerde ortaya çıkan ve daha yaygın bulunan fıkıh tarifinin bazı unsurlarında farklı nakillere rastlanmakla beraber bunlarda "amelî hükümler" kaydı ortak noktayı teşkil etmektedir

Amel genel olarak ele alındığında, kişinin iç dünyası ile ilgili iman, düşünce ve niyet gibi hususları aşağıdakilerden hangisini kapsamaktadır?

- A. el-a'mâlü'z-zâhire
- ✓ B. el-a'mâlü'l-bâtine
- C. el-a'mâlü-sâliha
- D. el-a'mâlü-fâsıka
- E. el-a'mâlü-fâsite

8. İşveren, zekât alabilecek durumda olan işçisine hak ettiği ücretinin yanı sıra zekât da verebilir. Ücret ve zekât farklı şeyler olduğu için biri diğerini etkilemeyeceği gibi birbirlerinin yerine de geçmezler. İş akdi feshedildikten sonra işverenin, eski işçilerinin ihtiyaçlarını onlara zekât vererek gidermesi takdir edilecek bir davranıştır. Bunun yanında işveren bakımından zorunlu sebeplere bağlı olarak işçinin resmiyette işten çıkarıldı gösterilip ama fiilen işe devam etmesi karşılığında ya da fiilen iş yapmadığı halde resmiyette devam ediyor görünmesi karşılığında yapılan ödemenin zekât kaleminden olması caiz değildir. Çünkü işveren, birinci durumda gerçekte çalışan işçinin ücretini; ikinci durumda da resmen devam eden iş akdinden kaynaklanan işçi) ücretini vermekle yükümlüdür.

Yukarıda ifade edilen iş akdinden kaynaklanan işçi ücretini vermeye ilgili yükümlülüğe ne ad verilir?

- A. Karz-ı Hasen
- B. Karz-ı Kabih
- C. Ecr-i Misil
- D. Te'cir
- ✓ E. Ecîr-i hâs

9. Muktedînin başka mezhebe mensup bir imama uymasının, muktedînin mezhebi açısından namazı bozan bir davranışta bulunduğu kesin olarak bilinmedikçe câiz olduğu konusunda görüş birliği vardır. İmamın bazı davranışlarının muktedînin mezhebine göre namazı bozması halinde ise Mâlikî ve Hanbelî mezhepleriyle Şâfiî mezhebinin bir görüşüne göre iktidâ yine sahihtir. Çünkü böyle bir durumda muteber olan muktedînin mezhebi olmayıp imamın mezhebidir.

Aşağıdaki hangi mezhep muteber olan görüşe göre söz konusu durumdaki iktidâ câiz değildir?

- ✓ A. Şafii
- B. Hanbeli
- C. Maliki
- D. Zahiri
- E. Hanefi

7. Hanefi mezhebinde öncelikli olarak aşağıdaki imamların fetvasına göre amel edilir?

- A. Ebu Hanife
- B. Ebu Hanife-İmam-Şafii
- ✓ C. İmâmeyn
- D. İmam-i Züfer
- E. İmama-ı Ebu Yusuf

8. Hanefî mezhebi imamlarından nakledilen ikinci derecede kaynak değerine sahip rivayetlere ve bunları içeren metinlere verilen isme ne denir?

- ✓ A. Nâdirü'r-rivâye
- B. Zâhirü'r-rivâye
- C. Nevâdirü Muallâ
- D. Nevâdirü İbn Semâa
- E. Nevâdirü'l-mezheb

9. Ehliyet, kişinin dinî-hukukî hükümlere muhatap olmaya elverişliliği anlamında fıkıh terimidir. Meselâ tam delilik, tam bunaklık, baygınlık gibi ehliyeti tamamıyla kaldıran durumlarda kişinin gayri mümeyyiz çocuk hükmünde, edâ ehliyetini kısmen etkileyen durumlarda ise mümeyyiz çocuk hükmünde olduğu kabul edilir. Her bir ârızî durumun kaynağı ve mahiyeti farklı olduğundan bunların her birinin dinî ve hukukî sonuçları da Allah hakkı - kul hakkı, ibadetler - hukukî işlemler, sözlü-fiilî tasarruflar, inşaî-ihbarî tasarruflar gibi birtakım ayırımlar yapılarak incelenir.

Bu konuda hâkim olan ortak temayül aşağıdakilerden hangi yöndedir?

- ✓ A. Allah hakları konusunda akıl ve temyiz gücü bulunmadığı sürece muaf tutmak,
- B. Kul ve toplum hakları konusunda ise kişiyi farkında olarak işlediği söz ve davranışlarından dolayı mümkün olduğunca sorumlu tutmamak,
- C. Ehliyetini etkileyen bu durumları bahane ederek başkasının haklarını ihlâl etmesine imkân vermek,
- D. Üçüncü şahısların haklarının korunması ilkesine öncelik tanımamak
- E. Allah hakları konusunda temyiz gücü bulunmadığı sürece muaf tutmamak,

5. Bazı mazeretlerden dolayı aslî hükmün gereğine uymamayı meşrû hale getiren geçici hükümlere ne denir?

- A. Azîmet
- ✓ B. Ruhsat
- C. Rükûn
- D. Mâni
- E. Sebeb

6. Cumanın bir şehirde bir yerde kılınması şartı nedeniyle aşağıdaki hangi namazın kılınması eski ilmiyelerde tavsiye edilmiştir?

- A. Vaktin sünneti
- ✓ B. Zuhr-i Ahire
- C. Son sünnet
- D. İlk sünnet
- E. Kuşluk namazı

7. İbadetlerde vaktin önemine bağlı olarak İslâm tarihinde güneş, ay ve yıldızlar vasıtasıyla zamanın, özellikle namaz vakitlerinin belirlenmesini konu alan hangi ilim çok geliştirilmiştir?

- A. İlm-i Hâl
- B. İlm-i Saat
- C. İlm-i Keşf
- ✓ D. İlm-i mîkât
- E. İlm-i Ledûn

8. Namaz kılariken avret mahallinin kişinin iradesi dışında âniden açılması halinde Hanefîler'e göre örtülmesi gereken organ dörtte bir miktarında açılmışsa ve bir rükün eda edebilecek ("sübhânellâhi'l-azîm" diyebilecek) kadar bir süre açık kalırsa namaz bozulur; kendi iradesiyle açılması halinde ise hemen bozulur. Şâfiî ve Hanbelîler'e göre hemen kapatılırsa ve açık kalan süre bakımından kusurlu sayılmazsa namazı bozulmaz. Mâlikîler'e göre avret yerlerinin mugalleza olan kısmı açılırsa namazı bozulur; muhaffefe olan kısmı açılırsa -mekruh olmakla beraber- namazı bozulmaz; vakti içinde (öğle ve ikindiye güneşin sararmasına kadar, akşam ve yatsıyı gece boyunca, sabahı güneş doğuncaya kadar) yeniden kılması müstehaptır. Zaruret halinde olup avret yerlerini kısmen veya tamamen örtecek elbise bulamayan kişi namazını kılar ve bu namaz sahih olur.

Hanefî ve Hanbelîler'e göre bu halde efdal olan namazın ne ile kılınmalıdır?

- A. Yeniden kılınmalı
- B. Kılınmayarak
- C. Ertelenerek
- D. Cem edilerek
- ✓ E. Oturarak ve ima ile

9. Yapılan cihada katkıda bulunmanın diğerk bir şartı dinin ortaya koyduğu inanç esaslarına iman etmek, İslâmiyet'in bütün dünyaya huzur ve mutluluk getirecek, bütün insanlığı karanlıklardan aydınlığa çıkaracak yegâne ve en mükemmel din olduğuna samimiyetle inanmaktır.

Yukarıda hangi fikhî kavramdan söz edilmektedir?

- A. "Nefr" (hücum etmek)
- B. Emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker
- C. Dâru'l-İslâm
- D. İğâre, Şebhûn
- ✓ E. İ'lâ-yi kelimetullah

7. Aşağıdakilerden hangisi fer'i deliller içinde en çok öne çıkan bir delildir?

- ✓ A. Sahabe kavli
- B. İcma
- C. Kıyas
- D. İstihsan
- E. Şer'u men kablana

8. Nikah akdinde vacip olan aşağıdakilerden hangisidir?

- A. İcab
- B. Kabul
- C. İlan
- ✓ D. Mehir
- E. Nafaka

9. Kocanın, eşiyle cinsel ilişkide bulunmamak üzere yaptığı yemin, kazâi boşanma sebeplerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A. İlâ
- B. Liân
- C. Bain
- D. Ric'i
- E. Bid'i

BAŞARILAR DİLERİZ.

Tasarım ve Sunum:
Hüseyin Kazan

Diyanet-SenTV